

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือชุดพัฒนาการศึกษา

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ:
นโยบายและแนวทางดำเนินงาน
(Policies and Guidelines for Educational and Vocational Guidance)

ดี. สจ๊วต คองเกอร์

เขียน

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ

แปล

สถาบันการแปลหนังสือ
กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

Original title:

POLICIES AND GUIDELINES FOR EDUCATIONAL AND VOCATIONAL GUIDANCE

First published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), Paris, France

© UNESCO 1994

© Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education 2002 for the translation in the Thai language.

ชื่อและตำแหน่งที่นำมาใช้และการนำเสนอเนื้อหาสาระในแง่ใดก็ตามในหนังสือเล่มนี้ มิใช่การแสดงความคิดเห็นขององค์การยูเนสโกแต่ประการใด โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางกฎหมายในประเทศ อาณาเขต เมือง หรือพื้นที่ หรือเกี่ยวกับการปักปันเขตแดน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย เป็นผู้รับผิดชอบคุณภาพการแปลถอดความและการจัดพิมพ์เป็นภาษาไทย

หนังสือแปลอันดับที่ 185 สาขาการศึกษา

ลิขสิทธิ์เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันการแปลหนังสือ กรมวิชาการ จัดพิมพ์เป็นภาษาไทย

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2545

จำนวนพิมพ์ 4,000 เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

คองเกอร์, ดี. สจีวิต.

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน. = Policies and Guidelines for Educational and Vocational Guidance.-- กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2545.

117 หน้า.

1. การแนะแนวการศึกษา. 2. การแนะแนวอาชีพ. I. อภิชาติ เสรณวิชัยกิจการ, ผู้แปล.
II. กรมวิชาการ. III. ชื่อเรื่อง.

371.42

ISBN 974-269-2483

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสือแปลเรื่อง *แนะแนวการศึกษา และอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน* ซึ่งแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง *Policies and Guidelines for Educational and Vocational Guidance* เพื่อใช้เป็นหนังสือความรู้สำหรับครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ตลอดจนนักการศึกษาทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2545

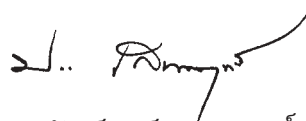
(นายสงบ ลักษณะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

หนังสือเรื่อง *แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน* เล่มนี้ แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง *Policies and Guidelines for Educational and Vocational Guidance* เขียนโดย ดี. สจิวต คองเกอร์ (D. Stuart Conger) จัดพิมพ์โดยโครงการเทคนิคและอาชีวศึกษาระหว่างชาติขององค์การยูเนสโก (UNESCO International Project on Technical and Vocational Education - UNEVOC) เป็นหนังสือที่รวบรวมแนวคิด นโยบาย วิธีการ และแนวปฏิบัติในด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้นักเรียน พัฒนาตนเองในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ด้านสังคม การศึกษา และการประกอบอาชีพ เป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้กำหนดนโยบาย รวมทั้งนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง กรมวิชาการจึงได้มอบหมายให้ นายอภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ นักวิชาการศึกษา ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ เป็นผู้แปล และนายสวัสดิ์ สุวรรณอักษร อดีตผู้อำนวยการศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพเป็นผู้ตรวจ ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้หนังสือเล่มนี้เป็นแหล่งความรู้สำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตน

กรมวิชาการขอขอบคุณทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณองค์การยูเนสโกที่เอื้อเพื่อการแปลโดยไม่คิดค่าลิขสิทธิ์แต่ประการใด

(นายประพัฒน์พงษ์ เสนาฤทธิ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

9 เมษายน 2545

ถ้อยแถลง

หนังสือเล่มนี้เป็นเล่มแรกในชุด “การศึกษาว่าด้วยเทคนิค การอาชีวศึกษา” (*Studies on Technical and Vocational Education*) ซึ่งสำนักงานเลขาธิการโครงการ UNEVOC ภายใต้ องค์การยูเนสโก กรุงปารีส เป็นผู้เผยแพร่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับเทคนิคการอาชีวศึกษาในระดับนานาชาติ UNEVOC เป็น ค่ายย่อยของโครงการเทคนิคและอาชีวศึกษาระหว่างชาติขององค์การยูเนสโก (UNESCO International Project on Technical and Vocational Education) ซึ่งเริ่มดำเนินการใน ค.ศ. 1992 โครงการนี้มุ่งเน้นการ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ เครือข่าย และเทคนิควิธีการ เพื่อให้มี ความร่วมมือในระดับนานาชาติระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการ อาชีวศึกษา

โครงการ UNEVOC นี้ได้ผลิตชุดเอกสารด้านเทคนิคต่าง ๆ ขึ้นหนึ่งชุด โดยหนังสือเล่มนี้ได้รวมอยู่ในชุดนี้ด้วย ซึ่งได้จัดพิมพ์ขึ้น ใหม่เพื่อเผยแพร่ประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญหรือสถาบันด้านเทคนิค การอาชีวศึกษา หนังสือชุดนี้มุ่งให้ประสบการณ์แก่ผู้บริหารการศึกษา นักวางแผนการศึกษา นักวิชาการศึกษา ผู้พัฒนาหลักสูตร และผู้สนใจ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และการพัฒนาด้านเทคนิคการอาชีวศึกษาใน อนาคต ในระดับนานาชาติ

สิ่งจำเป็นและสำคัญประการแรกในการพัฒนาความสามารถ และทักษะที่จำเป็นด้านเทคนิคการอาชีวศึกษานั้นคือ ต้องจัดให้มีการ แนะแนวการศึกษาและอาชีพอย่างเพียงพอและเหมาะสม ในการนี้

ดี. สจิวต คองเกอร์ (D. Stuart Conger) ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิ การแนะแนวและให้คำปรึกษาแห่งประเทศไทยแคนาดา (Canadian Guidance and Counselling Foundation - C.G.C.F.) ผู้มีประสบการณ์และ ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเป็นผู้สรุปเนื้อหาหนังสือเล่มนี้ โดยพิมพ์ขึ้นตามพันธะขององค์การยูเนสโกซึ่งจะเป็นประโยชน์และให้ ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการอาชีวศึกษา ซึ่งปฏิบัติงานด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพต่อไป

ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่แสดงไว้ในหนังสือเล่มนี้ เป็นทัศนะส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสะท้อนทัศนะขององค์การยูเนสโก ชื่อและตำแหน่งที่ นำมาใช้และการนำเนื้อหาสาระมาเสนอในแง่ใดก็ตาม มิใช่การแสดง ความคิดเห็นขององค์การยูเนสโกแต่ประการใด โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้อง กับสถานภาพทางกฎหมายในประเทศ อาณาเขต เมือง หรือพื้นที่หรือ เกี่ยวกับการปักปันเขตแดน

การกล่าวถึงผลิตภัณฑ์ของบริษัทหรือผู้ผลิตใดโดยเฉพาะนั้น มิได้หมายความว่าองค์การยูเนสโกให้การรับรองว่าดีกว่าผลิตภัณฑ์ ของบริษัทหรือผู้ผลิตอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่ได้กล่าวถึงใน หนังสือเล่มนี้

สารบัญ

	หน้า
ถ้อยแถลง	
บทนำ	9
เป้าหมายของการแนะแนว	12
นโยบายการแนะแนว	17
นโยบายระดับกระทรวง	18
การวางแผนโปรแกรม	21
ความรับผิดชอบในการพัฒนาโปรแกรมแนะแนว	21
และการนำโปรแกรมไปปฏิบัติ	
กระบวนการเปลี่ยนแปลงองค์กร	27
งบประมาณ	32
สาระของโปรแกรม	33
หลักสูตรการแนะแนว	36
สมรรถภาพการพัฒนาด้านอาชีพและตัวบ่งชี้	37
การปฏิบัติด้านจริยธรรม	45
หลักสูตรการวางแผนอาชีพ	47
แฟ้มสะสมผลงาน	51
ประสบการณ์ทำงาน	53
การสัมมนาว่าด้วยการพัฒนาอาชีพ	55
การฝึกหงาน	56
การวางแผนเป็นรายบุคคล	59
การให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคล	60
สารสนเทศด้านอาชีพและตลาดแรงงาน	63
รูปแบบการประเมินเพื่อการพัฒนา	66

	หน้า
นักเรียนที่ไม่พอใจ	67
นิสัยในการเรียนรู้	69
บริการตอบสนอง	70
การสนับสนุนระบบ	73
การเลือกวิชาเรียน	73
การเตรียมจัดทำแผนงานเมื่อสำเร็จการศึกษา	74
ระดับมัธยมศึกษา	
การสนับสนุน	75
การให้คำปรึกษาแบบเพื่อนต่อเพื่อน	75
การให้เพื่อนช่วยสอน	76
การจัดเวลาของผู้ให้คำปรึกษา	77
ความสัมพันธ์ภายนอก	79
การเผยแพร่งานแนะแนว	79
การมีส่วนร่วม	82
การส่งเสริมสนับสนุน	83
การประเมินผลโปรแกรมแนะแนว	86
มาตรฐานของโปรแกรมแนะแนว	88
สมรรถภาพของผู้ให้คำปรึกษา	94
การฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษา	99
การพัฒนาอาชีพสำหรับเด็กหญิงและสตรี	104
ประเด็นเกี่ยวกับเพศและความเท่าเทียมทางเพศ	108
แนวทางการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่เด็กหญิง	109
และสตรี	
แหล่งอ้างอิง	113

บทนำ

หนังสือเล่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ข้อเสนอแนะ วิธีการ และนโยบายด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในขอบข่ายของเทคนิคการอาชีวศึกษา โดยมีเนื้อหาเริ่มต้นที่จุดหมายของการแนะแนว ข้อเสนอแนะด้านนโยบายย่อยและนโยบายสำคัญ การนำนโยบายดังกล่าวไปใช้ให้บริการแนะแนว การวางแผนโครงการ วิธีการมอบหมายงาน ความสัมพันธ์กับภายนอก และการประเมินผล ซึ่งหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และผู้กำหนดนโยบาย และหากเป็นไปได้ควรจัดให้มีคณะบุคคลที่เป็นผู้แทนจากทั้ง 3 กลุ่มนี้ได้ร่วมกันพิจารณาทบทวนเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ เพื่อช่วยให้งานบริการแนะแนวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในอดีตเข้าใจกันว่า การแนะแนวการศึกษาและอาชีพเป็นกระบวนการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง เกี่ยวกับแนวทางศึกษาต่อและตลาดแรงงาน เพื่อนักเรียนจะได้พิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทางศึกษาต่อและประกอบอาชีพที่เหมาะสม แต่ในขณะนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าวย่อมไม่เพียงพอ การแนะแนวต้องเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของนักเรียนในด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ด้านสังคม ด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพด้วย ความเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการแนะแนวก็คือ ข้อเท็จจริงที่เข้าใจกันว่าเป็นกระบวนการพัฒนานั้นเอง ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตร มิใช่เป็นเพียงการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลแบบง่ายๆ ในเวลา

ที่กำหนดเท่านั้น พัฒนาการของนักเรียนในด้านการศึกษาและอาชีพ เริ่มต้นที่บ้าน โดยเรียนรู้ค่านิยมด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ จากคนในครอบครัว กระบวนการพัฒนานี้มีความต่อเนื่องตลอดเวลาที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่และย่อมไม่มีวันจบสิ้น

ซูเปอร์ (Super, 1974) ได้ชี้ให้เห็นลักษณะของกระบวนการพัฒนาด้านอาชีพซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นวางแผน มีจิตสำนึกรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมาย ความสำเร็จ มีความคิดวางแผนเพื่ออนาคต คิดทบทวนประสบการณ์ในอดีตและคาดหวังล่วงหน้าถึงอนาคต และเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง

ขั้นสำรวจเจตคติ คิดถามตนเองเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของตน บทบาทของตนในโรงเรียน ชุมชน และในอนาคต ความผูกพันกับสถาบันต่างๆ การกำหนดคุณค่าและการใช้ทรัพยากร การกำหนดรูปแบบความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่อาจเป็นไปได้ และการคิดว่าสิ่งใดเป็นไปได้ และสิ่งใดควรตัดทิ้งไปเสีย

ขั้นตัดสินใจ มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจ และมีทักษะในการปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าว

ขั้นหาข้อสนเทศ มีข้อสนเทศเกี่ยวกับโอกาสและคุณสมบัติสำหรับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และคุณสมบัติสำหรับการเข้าทำงาน มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงาน รู้แนวโน้มตำแหน่งและงานซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต เงื่อนไขต่าง ๆ ของงาน โอกาสก้าวหน้าในงานและบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ในชีวิตของการทำงาน

ขั้นตระหนักในความเป็นจริง รู้จักตนเอง ยอมรับความเป็นจริง รู้จักประเมินสถานการณ์ รู้ว่าตนเองชอบอะไร มีความคิดเป็นของตนเอง และมีเป้าหมายด้านอาชีพอย่างชัดเจน

กระบวนการดังกล่าวที่แสดงให้เห็นพัฒนาการเพิ่มขึ้นด้านอาชีพนี้ ย่อมจะมีคุณค่ายิ่งในการวางแผนโปรแกรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

วิธีใช้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยแนวคิดและข้อเสนอแนะมากมาย ฉะนั้นหากจะนำไปใช้ จำเป็นต้องตกลงร่วมกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษาหรือครูแนะแนว ผู้บริหาร และผู้กำหนดนโยบาย เนื้อหาสาระบางส่วนในหนังสือเล่มนี้ ครูแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาแต่ละท่านสามารถนำไปใช้หรือปรับปรุงแล้วใช้ได้เลย แต่โดยทั่วไปแล้วจำเป็นต้องให้บุคลากรหลายฝ่ายได้ตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งครูทุกคนในสถานศึกษา ครูแนะแนว และศึกษานิเทศก์จะต้องปฏิบัติเพื่อนักเรียน

นอกจากนี้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดการประชุมร่วมกันระหว่างครูแนะแนว ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารระดับสูงในคณะกรรมการศึกษาหรือกระทรวงการศึกษา เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการจัดบริการแนะแนวอย่างเหมาะสม และควรสรุปสาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ และนำเสนอเพื่อให้ผู้เข้าประชุมร่วมกันอภิปราย เสนอความคิดเห็น เปรียบเทียบหรือชี้ให้เห็นความแตกต่างกับบริการแนะแนวที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะเป็นประโยชน์มาก ผู้เข้าร่วมประชุมควรได้รับแจกหนังสือเล่มนี้ และเชิญชวนให้อ่านจนเข้าใจถ่องแท้ล่วงหน้า แล้วนำกลับมาอภิปรายร่วมกันในที่ประชุมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกำหนดระบบงานที่ดีที่สุดหรือระบบงานแนะแนวในอุดมคติ และเพื่อทำความตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงงานแนะแนวให้เป็นระบบปัจจุบันต่อไป

เป้าหมายของการแนะแนว

กระทรวงการศึกษา (Ontario, 1984) ได้กำหนดคุณลักษณะที่นักเรียนพึงมีจากผลการจัดโปรแกรมแนะแนว กล่าวคือ มีทักษะความรู้ และเจตคติพื้นฐานที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

ก. รู้จักและชื่นชมตนเอง

- (1) บอกจุดเด่น ค่านิยม ความสนใจ ความถนัด และความสำเร็จของตนได้
- (2) ใช้ประสบการณ์ทั้งในและนอกสถานศึกษา กิจกรรมและความสนใจต่าง ๆ ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพของตนได้มากยิ่งขึ้น
- (3) พัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางร่างกายและอารมณ์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ขณะที่นักเรียนพัฒนาจากวัยรุ่นไปสู่วัยผู้ใหญ่
- (4) บ่งชี้ อธิบาย และยอมรับความรู้สึกต่างๆ ของตนที่มีต่อตนเองและผู้อื่นได้
- (5) บอกให้ทราบถึงความหวัง ความคาดหวัง และความกลัวหรือความวิตกกังวลของตนได้

ข. ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- (1) แสดงทักษะความสามารถที่จำเป็นในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (2) บอกคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนแสวงหาจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้
- (3) บอกวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการกับอารมณ์ของตนได้
- (4) บอกวิธีการต่าง ๆ ที่มีนุชย์ปฏิบัติในกลุ่ม และสามารถประเมินผลพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้
- (5) เข้าใจความสำคัญของการรับรู้ความรู้สึกและความต้องการต่าง ๆ ของผู้อื่นในกลุ่มได้
- (6) แสดงความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการทำงานเป็นกลุ่มอย่างได้ผล
- (7) ระบุวิธีการอุทิศตนเพื่อมีส่วนร่วมในงานชุมชนของผู้ที่ต่างกันในด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ความสามารถ อายุ และแบบแผนของวิถีชีวิต
- (8) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ กลุ่มศาสนา ความสามารถ และอายุ
- (9) เข้าใจถึงลักษณะการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างบุคคลในชุมชน

ค. พัฒนาแผนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

- (1) ค้นเคยกับข้อเลือกหลากหลายทางการศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกในแต่ละระดับชั้น

- (2) รู้จักใช้แหล่งวิทยาการที่มีอยู่หลากหลาย เช่น ปฏิทินงานของสถานศึกษา ระบบข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ และแบบทดสอบวินิจฉัย
- (3) ไปทัศนศึกษาตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หลายแห่ง และรับฟังวิทยาการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาต่อ
- (4) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเลือกอาชีพ
- (5) เลือกวิชาเรียนได้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของตน
- (6) ปรับปรุงแผนการเรียนของตนเป็นระยะ ๆ ให้เหมาะสมกับข้อสนเทศใหม่ ๆ รอบตัว
- (7) เลือกวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้เลือกแนวทางประกอบอาชีพได้อย่างกว้างขวาง
- (8) รู้จักใช้ประโยชน์จากประสบการณ์การทำงานของตน เช่น งานนอกเวลาเรียน การศึกษาแบบร่วมมือกันงานอาสาสมัคร เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา กำหนดแผนการเรียนของตน
- (9) มีความรู้และเจตคติที่พึงมีสำหรับการเลื่อนชั้นเรียนขึ้นไปแต่ละชั้น
- (10) เข้าใจถึงความสำคัญของแรงเสริมที่จูงใจให้ประสบความสำเร็จทางการเรียน
- (11) รู้จักใช้แหล่งความรู้แก้ไขและเสริมการเรียนของตน

- (12) รู้จักพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา
- (13) รู้จักพัฒนาทักษะการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

ง. สำรวจทางเลือกในการประกอบอาชีพ

- (1) เข้าใจความหมายและความสำคัญของคำที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ เช่น การหาเลี้ยงชีพ (career) การประกอบอาชีพ (occupation) งาน (work) และชิ้นงานหรืองานเหมา (job) เป็นต้น
- (2) เข้าใจความสำคัญของการวางแผนในแต่ละช่วงของชีวิต คือ ช่วงการเรียน การทำงาน และการออกจากงาน
- (3) รู้ว่าประสบการณ์และการตัดสินใจของตนมีผลกระทบอย่างไรต่อชีวิตในปัจจุบันและอาจมีผลกระทบต่ออาชีพในอนาคตของตน
- (4) ตระหนักถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคม และแนวโน้มในอนาคตที่อาจมีผลกระทบต่อการวางแผนอาชีพ
- (5) รู้จักใช้กระบวนการต่างๆ ในการตัดสินใจ
- (6) แสดงให้เห็นถึงทักษะการตัดสินใจวางแผนอาชีพอย่างได้ผล
- (7) ระบุข้อมูลหรือข้อสนเทศที่จำเป็นสำหรับการเลือกแนวทางประกอบอาชีพได้ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง
- (8) รู้จักใช้แหล่งวิทยาการให้เป็นประโยชน์ต่อการสำรวจแนวทางเลือกอาชีพ

- (9) ใช้ความรู้ของตน ใช้ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และใช้ทักษะของตน รวมทั้งแผนการเรียน เพื่อพัฒนาแผนการเลือกอาชีพให้ครอบคลุมจุดหมาย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
- (10) ระบุและรู้จักใช้แหล่งข้อสนเทศหลากหลายเกี่ยวกับโอกาสในการทำงาน
- (11) เขียนจดหมายต่าง ๆ และจดหมายสมัครงานได้ครบถ้วนถูกต้อง เขียนประวัติย่อ และพัฒนาวิธีการหางานทำ
- (12) ผ่านการทดลองสัมภาษณ์เพื่อสมัครเข้าทำงาน
- (13) เข้าใจความคาดหวังโดยทั่วไปที่นายจ้างมีต่อลูกจ้าง
- (14) เข้าใจถึงสิทธิและความรับผิดชอบตามกฎหมายในฐานะที่เป็นลูกจ้าง
- (15) เข้าใจบทบาทของสหภาพแรงงานและสมาคมต่างๆ ของนายจ้างหรือลูกจ้าง
- (16) เรียนรู้เกี่ยวกับโอกาสอันพึงมี และข้อดีข้อเสียของการประกอบอาชีพอิสระ

นโยบายการแนะแนว

นโยบายการแนะแนวจะประสบผลสำเร็จตามจุดหมายดังกล่าวข้างต้นได้นั้น สถานศึกษาควรกำหนดให้ชัดเจนในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) วัตถุประสงค์ของการแนะแนว : โดยมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ การจัดบริการ และโครงการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติ

(2) การดำเนินงานแนะแนว : เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับประโยชน์ ต้องมีกลวิธีให้บริการ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคณาจารย์และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนได้พัฒนาไปตามแนวทางเลือกอาชีพของตน และควรกำหนดให้ชัดเจนว่านักเรียนแต่ละคนจะได้รับการสนับสนุนอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน

(3) การจัดสายงานความรับผิดชอบในการวางแผน การจัดองค์กรและการดำเนินงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพของสถานศึกษาหรือวิทยาลัย

(4) การกำกับดูแลและการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

- (5) วิธีการจัดการเรียนการสอนให้ควบคู่กับการจัดงานแนะแนวและการให้คำปรึกษา
- (6) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของบริการแนะแนวและโอกาสเท่าเทียมกันในการรับบริการ
- (7) การพิจารณาแหล่งทรัพยากรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
- (8) การเตรียมการฝึกอบรมตามความต้องการของคณะบุคลากร
- (9) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการแนะแนวการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยจัดโปรแกรมด้านการศึกษาและโปรแกรมเกี่ยวกับประสบการณ์ในงานอาชีพอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น
- (10) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการสนเทศในโปรแกรมแนะแนวอาชีพ
- (11) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นายจ้าง สถานศึกษาต่างๆ หรือหน่วยบริการจัดหางานและอื่น ๆ ในกระบวนการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
- (12) การทบทวนนโยบายที่มีอยู่ และกำหนดขอบข่ายเนื้อหาเพื่อการพัฒนาในอนาคต

นโยบายระดับกระทรวง

กระทรวงการศึกษาอาจกำหนดนโยบายด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพได้ ดังต่อไปนี้

นักเรียนทุกคนในแต่ละชั้นเรียนจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามหลักสุตร ซึ่งครอบคลุมทุกเป้าประสงค้ของการแนแนว นักเรียนที่ประสงค้จะขอคำปรึกษาด้านการศีกษาและอาชีพ จะได้รับบริการด้ว้ความพึงพอใจ และบุคลากรที่ให้คำปรึกษา ต้องมีความสามารถเพียงพอในการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ท้ว้ไปที่ใช้กำหนดนโยบาย อาจใช้วิธีจัดลำดับและขยายความเป้าประสงค้ของการแนแนวให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดหน้าท้ที่รับผิดชอบของผู้บริหารสถานศีกษา ครูอาจารย์ และครูแนแนว หรือครูผู้ให้คำปรึกษาตามโปรแกรมพัฒนาและการดำเนินงานแนแนว โดยอาจขยายนโยบายให้ชัดเจนเป็นข้อย่อ ย่ ดังต่อไปนี้

(1) ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานแนแนวสำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น โดยเน้นเนื้อหาด้านพัฒนาการที่เหมะสมกับระดับอายุของนักเรียน และครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เคยกล่าวไว้ในบทนำ (ได้แก่ ชั้นวางแผน ชั้นสำรวจเจตคติ ชั้นตัดสินใจ ชั้นหาข้อสนเทศ และชั้นตระหนักในความเป็นจริง)

(2) ควรบรรจุข้อสนเทศด้านอาชีพในวิชาต่าง ๆ ตามหลักสุตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการแนแนว โดยจัดให้เหมะสมกับวิชานั้น ๆ

(3) สถาบันทางการศีกษาทุกแห่งต้องจัดบริการแนแนวการศีกษาและอาชีพ และบริการให้คำปรึกษา

(4) การแนแนวและให้คำปรึกษาด้านการศีกษาและอาชีพ เป็นหน้าที่พิเศษเฉพาะด้านซึ่งต้องดำเนินการโดยบุคลากรที่มีความสามารถตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

(5) กระทรวงการศึกษาควรร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาจัดฝึกอบรมบุคลากรอย่างเต็มระบบ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูแนะแนวหรือครูผู้ให้คำปรึกษาได้รับการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้บริการแนะแนวและการให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(6) กระทรวงการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการศึกษาของกระทรวง ต้องส่งเสริมการพัฒนาแบบทดสอบและการใช้เครื่องมือกลวิธี และหลักสูตรการฝึกปฏิบัติที่จำเป็น เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

(7) บุคลากรผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการและเต็มใจที่จะขอรับความช่วยเหลือด้านบริการให้คำปรึกษา

(8) บุคลากรผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกับนักเรียนในการเลือกและการใช้เครื่องมือและบริการต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามความจำเป็น เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ของการศึกษาและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

(9) บุคลากรผู้ให้คำปรึกษามีความรับผิดชอบในการวางกรอบจำกัดขอบเขตของการส่งล้าสิทธิของนักเรียนตามความสามารถของตนและบทบาทของโรงเรียน

(10) กระทรวงการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการศึกษาของกระทรวง ต้องพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผลการจัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพและการให้คำปรึกษา เพื่อให้ครูผู้ให้คำปรึกษาหรือครูแนะแนวและผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลพร้อมที่จะนำไปใช้ตัดสินใจและปรับปรุงคุณภาพงานบริการแนะแนวต่อไป

การวางแผนโปรแกรม

ความมุ่งหมายที่สำคัญของการแนะแนวคือ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาด้านอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นไปพร้อมๆ กับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในฐานะเป็นนักเรียน เป็นผู้ประกอบอาชีพ และเป็นพลเมืองดี ในบางหน่วยงานได้จัดให้คำปรึกษาในเชิงจิตวิทยา การศึกษาแก่นักเรียน แต่ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่มักเบี่ยงเบนไปต่อวิธีการตอบสนองทางการแพทย์ ในเมื่อตัวจักรสำคัญของการให้การศึกษแก่นักเรียนคือหลักสูตรที่มีลักษณะพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะฉะนั้น การจัดบริการแนะแนวในหลายส่วนของโลกจึงเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เนื้อหาสาระในส่วนนี้จึงพยายามเสนอความรู้ที่เป็นประโยชน์ ต่อการวางแผนทั่วไปและการวางแผนจัดบริการแนะแนวขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง

ความรับผิดชอบในการพัฒนาโปรแกรมแนะแนว และการนำโปรแกรมไปปฏิบัติ

คาดการณ์ว่าผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจะจัดโปรแกรมแนะแนวได้อย่างกว้างขวางในสถานศึกษา ทุกคนต้องปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับของกระทรวงการศึกษา และตามบท

บัญญัติทางกฎหมายอันมีผลต่อนักเรียนและครอบครัวของนักเรียน รวมไปถึงนโยบายที่คณะกรรมการสถานศึกษาได้กำหนดไว้ด้วย เนื้อหาต่อไปนี้เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านต่าง ๆ ของผู้อำนวยการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา และครูผู้สอนทั่วไป

หน้าที่ของผู้บริหารหรือผู้อำนวยการศึกษา

- เป็นผู้นำริเริ่มให้โรงเรียนกำหนดจุดหมายและนโยบายของการแนะแนว
- ทำให้มั่นใจว่าจะมีการวางแผนจัดโปรแกรมการแนะแนวอย่างกว้างขวาง และบุคลากรทุกคนรับรู้และให้การสนับสนุน
- เชื่อมมั่นว่าจะมีระบบการประเมินผลที่เหมาะสมและนำไปใช้ในการปรับปรุงโปรแกรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้ดีขึ้น
- ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้าใจและสนับสนุนโปรแกรมแนะแนว
- จัดให้มีทรัพยากรเพียงพอสำหรับนำโปรแกรมแนะแนวไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม

หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

- เป็นผู้นำการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษา
- กำหนดโปรแกรมแนะแนวให้เป็นลายลักษณ์อักษร
- มอบหมายงานตามโปรแกรมแนะแนวให้เหมาะสมกับบุคลากร

- จัดให้มีการพัฒนาที่จำเป็นภายในสถานศึกษาสำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามโปรแกรม
- จัดให้มีการประเมินผลและการปรับปรุงโปรแกรมแนะแนวเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ
- ให้ความมั่นใจได้ว่างานแนะแนวได้จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน
- จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทางกายภาพ ทรัพยากร และบุคลากรที่จำเป็นสำหรับปฏิบัติงานตามโปรแกรม
- ให้ความมั่นใจได้ว่าได้จัดเวลาในปฏิทินงานของสถานศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในโปรแกรมแนะแนวทุกด้านของสถานศึกษา

หน้าที่ของครูแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา

- ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรอื่นวางแผนและปฏิบัติงานโปรแกรมแนะแนว
- ประสานงานการดำเนินงานแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกคนในสถานศึกษา
- จัดตั้งและดูแลรักษาศูนย์วิทยการแนะแนวโดยให้มีข้อเสนอเทศทันสมัยที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแนะแนว
- ช่วยเหลือจัดส่งนักเรียนไปรับความช่วยเหลือจากแหล่งบริการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เหมาะสมในชุมชนตามที่ต้องการ
- ช่วยเหลือนักเรียนในการลงทะเบียนเรียนที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมและบริการจัดวางตัวบุคคล

- ปรีกษาหารือกับครูประจำชั้น ครูที่เป็นวิทยากร และบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้เรียน
- ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งกับพ่อแม่ผู้ปกครอง หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน หน่วยงานธุรกิจและอุตสาหกรรม และสถาบันการศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา
- ปฏิบัติงานด้านการบริหารที่จำเป็นเพื่อให้โปรแกรมแนะแนวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
- เข้าร่วมประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา
- ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาแผนการศึกษาและอาชีพ
- วางแผนช่วยให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีการศึกษาหาความรู้เพื่อให้มีบทบาทช่วยบุตรหลานของตนในด้านการพัฒนาอาชีพ

หน้าที่ของครูผู้สอนทั่วไป

- ช่วยเหลือพัฒนาและดำเนินงานตามโปรแกรมแนะแนวในสถานศึกษา
- สอนหรือจัดกิจกรรมในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ
- นำองค์ประกอบที่สำคัญของอาชีพศึกษาเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ
- ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการและอัธมโนทัศน์ในแง่ดี และมีสัมพันธภาพที่ดีในชั้นเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบให้การรับรองได้ว่า ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพเหล่านี้ทุกคนได้แสดงบทบาทของตนอย่างเต็มที่ในการพัฒนา และการนำโปรแกรมแนะแนวไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

ผู้เป็นต้นแบบของการแนะแนวที่มีการพัฒนาแล้ว เช่น เฮอร์ และแครมเมอร์ (Herr & Cramer, 1988) จิสเบอร์สและเฮ็นเดอร์สัน (Gysbers & Henderson, 1988) เสนอว่าผู้ให้คำปรึกษาควรทำให้มากกว่าการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม โดยทำงานรวมไปถึงการพัฒนาโปรแกรมและประสานงานด้วย หน้าที่ดังกล่าวนี้อาจจัดเป็นโปรแกรมพัฒนาอาชีพที่เป็นระบบโดยร่วมมือกับครู พ่อแม่ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ในทางปฏิบัติจะต้องบูรณาการหรือหลอมรวมแนวความคิดและความสามารถด้านอาชีพหลากหลายให้เป็นระบบใหญ่ที่สำคัญไว้ในหลักสูตร โดยมีผู้ให้คำปรึกษาและครูร่วมปฏิบัติงานเป็นทีม เพื่อจัดการเรียนการสอนเป็นหน่วยกิตด้านการแนะแนวอาชีพ

ทบวงการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (The California Department of Education, 1987) ได้อธิบายว่าในการนำนโยบายใหม่ไปปฏิบัติให้ได้ผลนั้น จะต้องทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงถึง 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 พัฒนาระบบการศึกษาเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง โดยให้สถานศึกษาและบุคลากรพร้อมที่จะทบทวนแก้ไขสิ่งที่มีอยู่และเปลี่ยนแปลงใหม่ การเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับบรรยากาศที่ดีและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ทั้งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนด้วย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์โปรแกรมที่มีอยู่ และกำหนดให้ชัดเจนว่าจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อให้ตรงกับความต้องการ การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอาศัยความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้กำหนดโปรแกรมกับผู้นำโปรแกรมไปปฏิบัติว่าก่อนเปลี่ยนแปลงกับภายหลังเปลี่ยนแปลงแล้วจะมีความแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลมากมายเกี่ยวกับผลที่ได้รับและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเกี่ยวกับอนาคต

ขั้นที่ 3 วางรูปแบบโปรแกรมใหม่โดยตัดสินใจให้ได้ว่าจะป็นรูปแบบใด โปรแกรมที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีแผนงานที่ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี แผนงานนี้ต้องบูรณาการเนื้อหาสาระวิธีการ แหล่งทรัพยากร การนำไปใช้ และการประเมินผลเข้าด้วยกัน

จิสเบอร์สและเฮินเดอร์สัน (Gysbers and Henderson, 1988) ได้นำมาตรฐานคุณภาพของมลรัฐแคลิฟอร์เนียมาเป็นต้นแบบโปรแกรมแนะแนว โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

- (1) นักเรียนได้ขอเสนอแนะทั้งในเวลาปกติและในเวลาที่ต้องการ เพื่อช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง
- (2) นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการวางแผนและการพัฒนาตนเอง
- (3) นักเรียนได้รับความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ด้านส่วนตัว และด้านสังคม
- (4) นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
- (5) มีโปรแกรมแนะแนวที่เขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกัน
- (6) มีผลงานเกี่ยวกับโปรแกรมแนะแนวและการให้คำปรึกษาอย่างเด่นชัด

- (7) โปรแกรมแนะแนวมีลักษณะครอบคลุมในด้านต่างๆ หลายด้าน ทั้งจัดเพื่อพัฒนาคณะบุคลากรแนะแนวในสถานศึกษาด้วย
- (8) โปรแกรมแนะแนวได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

กระบวนการเปลี่ยนแปลงองค์กร

จิสเบอร์สและเฮินเดอร์สัน ได้ยกเอาคำกล่าวของเอนเจล แคสตีล และนีลลี (Engel, Castille and Neely, 1978) เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีเงื่อนไขสำคัญ 6 ประการในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

- (1) ผู้ให้คำปรึกษาดกกลางร่วมกันที่จะปรับปรุงโปรแกรมแนะแนว
- (2) ผู้ให้คำปรึกษาดกกลางร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลง
- (3) ผู้ให้คำปรึกษาดกกลางร่วมกันในการกำหนดเป้าประสงค์เฉพาะเจาะจงขึ้น
- (4) ผู้นำโปรแกรมแนะแนวได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารและผู้ให้คำปรึกษา
- (5) จัดสรรงบประมาณเพื่อการฝึกอบรมภายใน
- (6) คณะกรรมการสถานศึกษาสนับสนุนโปรแกรมตั้งแต่วิธีเริ่มต้นกระบวนการและตลอดระยะเวลาการปรับปรุงโปรแกรม

มิตเชลล์ และจิสเบอร์ส (Mitchell and Gysbers, 1978) ได้เสริมรายละเอียดเพิ่มเติมในรายการเงื่อนไขที่ต้องดำเนินการเป็นลำดับแรกซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับระยะหัวเลี้ยวหัวต่อในการดำเนินงานให้โปรแกรม

แนวแนวประสบความสำเร็จครอบคลุมทุกด้านอย่างกว้างขวาง ได้แก่

(1) บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม (ในการเปลี่ยนแปลง)

(2) บุคลากรทุกคนในขณะเห็นชอบด้วยกับจุดประสงค์ทั่วไปของการพัฒนาแบบบูรณาการสำหรับนักเรียนแต่ละคน

(3) ฝ่ายบริหารเห็นชอบด้วยกับวิธีการแบบผสมผสาน และเต็มใจช่วยคณะบุคลากรที่ยังคงจัดกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เดิมแต่ยังไม่ปรากฏผลในระยะต้น และฝ่ายบริหารยังคงสนับสนุนคณะทำงานที่จำเป็นต้องระงับกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ เพื่อให้คณะทำงานเหล่านี้มีส่วนร่วมในผลที่ปรากฏในระยะต้นด้วย

(4) บุคลากรทุกคนเข้าใจวิธีการให้คำปรึกษาที่เป็นระบบ และเห็นว่าโปรแกรมแนวนี้เป็นหน้าที่ของทุกคน แทนที่จะเป็นความรับผิดชอบของผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น

(5) ผู้ให้คำปรึกษาเต็มใจเลิกปฏิบัติตนเป็น “ผ้าห่มนิรภัย” (security blankets) เพราะเขียนรายงานเสียยืดยาวเกี่ยวกับการติดต่อกับผู้รับการปรึกษา หรือเพราะเห็นว่าผู้รับการปรึกษาแต่ละคนมีเรื่องราวน่าพูดถึงมากกว่าผู้รับการปรึกษาเป็นกลุ่ม

(6) ผู้ให้คำปรึกษาต้องสนใจแสวงหาความรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ

(7) จัดกิจกรรมพัฒนาเพื่อช่วยให้มีบุคลากรจำนวนมากขึ้นที่แสวงหาความรู้ความสามารถที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินงานโปรแกรมแนวแนวประสบความสำเร็จ

(8) จัดสรรเวลาอย่างเพียงพอสำหรับวางแผนและวางรูปแบบโปรแกรมแนว และการประเมินผลโดยมีกลุ่มคนที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วม (ได้แก่ นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้ให้คำปรึกษา ผู้บริหาร และชุมชน)

(9) ผู้พัฒนาโปรแกรมแนะแนวจะต้องวางรูปแบบของโปรแกรมให้สามารถขยายกิจกรรมได้ แทนที่จะกำหนดตายตัว โดยคำนึงถึงความต่อเนื่องของกิจกรรมและการริเริ่มสร้างสรรค์

การดำเนินงานเพื่อให้โปรแกรมแนะแนวประสบผลสำเร็จนั้นมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การกำหนดรูปแบบ การนำไปใช้ และการประเมินผล โดยแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยภารกิจเฉพาะที่จะต้องทำให้สมบูรณ์ครบถ้วน ดังต่อไปนี้

การวางแผน ประกอบด้วย การกำหนดค่านิยม การเลือกรูปแบบหลักสูตร การเลือกจุดหมายของโปรแกรม การกำหนดผลที่นักเรียนพึงได้รับ การประเมินผลโครงการ และการกำหนดลำดับความเร่งด่วน ขั้นตอนนี้รวมถึงการเสาะหาข้อสนเทศเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติและทรัพยากรที่จะนำมาใช้ รวมทั้งผลการสำรวจความต้องการที่จะพัฒนาและความคิดเห็นว่าโครงการนี้ควรจะมีจุดเน้นในเรื่องใดจากนักเรียน ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง และคนอื่น ๆ ด้วย

การกำหนดรูปแบบโปรแกรม ประกอบด้วย การพัฒนาจุดประสงค์ของโปรแกรม การเลือกกลวิธีดำเนินโปรแกรม การกำหนดองค์ประกอบโปรแกรม การวิเคราะห์ความสามารถของคณะบุคลากร และข้อกำหนดในการพัฒนาบุคลากร จุดประสงค์ของโปรแกรมอาจรวมไปถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาคำศัพท์ที่ใช้ในโปรแกรมเพื่อให้ความหมายชัดเจนเข้าใจตรงกัน เช่น ความสนใจ ความถนัด ค่านิยม บทบาท และอัตมโนทัศน์ เป็นต้น การได้มาซึ่งอัตมโนทัศน์ในด้านดี การเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการมีสัมพันธภาพ และการพัฒนาทักษะ

การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ จุดมุ่งหมายของโปรแกรมอาจจะซ่อนให้เห็นคุณลักษณะของนักเรียนเช่นเดียวกับทรัพยากรที่มีอยู่ เฮร์และแครมเมอร์ (Herr and Cramer, 1988) ได้เสนอตัวอย่างจุดประสงค์โปรแกรมซึ่งอาจประกอบด้วยข้อความ ดังต่อไปนี้

(1) จากรายชื่ออาชีพ 50 อาชีพ นักเรียนสามารถบอกรายละเอียดอาชีพที่ทำในสำนักงานได้ถูกต้องร้อยละ 85

(2) นักเรียนสามารถบอกสถานภาพที่ต่อเนื่องของอาชีพที่ต้องใช้ฝีมือและอาชีพที่ไร้ฝีมือที่นักเรียนได้อ่านมาได้ 20 อาชีพ

(3) นักเรียนสามารถบอกรายชื่่ววิชาต่าง ๆ ที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่สำคัญหรือจำเป็นต่อการสมัครเข้าศึกษาในระดับวิชาชีพในสถาบันการศึกษาต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้

(4) นักเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมติด้วยการตีความเรื่องคำนิยามที่ผู้ประกอบอาชีพยึดมั่นในอาชีพที่แตกต่างกันได้ 4 อาชีพ

(5) นักเรียนสามารถอธิบายเปรียบเทียบบทบาททางสังคมของผู้ควบคุมงานและคนงานได้

(6) เมื่อมีผู้ชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ปัญหานิเวศวิทยา นักเรียนสามารถทำตารางของอาชีพในระดับต่าง ๆ ที่อาจมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหานั้นได้

(7) นักเรียนสามารถตั้งเป้าหมายในการประกอบอาชีพของตนในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

(8) นักเรียนแสดงให้เห็นทักษะการตัดสินใจเมื่อข้อเลือกเบื้องต้นถูกปิดกั้นได้

(9) นักเรียนสามารถนำทักษะการจัดการไปประยุกต์ใช้กับบทบาทในชีวิตของตนได้

เมื่อได้กำหนดจุดประสงค์แล้ว จำเป็นต้องชี้แจงกระบวนการที่สามารถดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กลวิธีนี้อาจประกอบด้วยวิชาต่างๆ ว่าด้วยการวางแผนอาชีพ ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์อาชีพ ตัวอย่างงานอาชีพ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การแสดงบทบาทสมมติ การแปลผลจากแบบทดสอบ การชักจูงมเชิงพฤติกรรม การแนะแนวอาชีพโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วย และการจัดให้มีประสบการณ์ในงาน

การนำไปใช้ ประกอบด้วยการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้แก่ผู้ให้คำปรึกษาและครูที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมโดยใช้นวัตกรรม การใช้เครื่องมือประเมินผล การจัดโครงการและการขยายโครงการ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล

การประเมินผล ประกอบด้วยการตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบจากการประเมินผล การเลือกรูปแบบการประเมินผล การเลือกเครื่องมือวัดผล การพัฒนาระเบียบวิธีการเก็บข้อมูล การจัดระบบกำกับควบคุม การลดทอนข้อมูล การสรุปผลและการวิเคราะห์ข้อมูล และการเตรียมการรายงานผล

งบประมาณ

การวางแผนโปรแกรมจะไม่สมบูรณ์ครบถ้วนหากไม่กล่าวถึงค่าใช้จ่าย งบประมาณดำเนินโปรแกรมทั้งหมดอาจใช้วิธีแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. **บุคลากร** ประกอบด้วยผู้ให้คำปรึกษา เจ้าหน้าที่ธุรการ หรือเสมียน ผู้บริหารงานแนะแนว และค่าตอบแทนพิเศษต่าง ๆ สำหรับบุคลากรเหล่านี้

2. **วัสดุ** วัสดุสำหรับนักเรียน ประกอบด้วยตำราหรือสมุดแบบฝึกหัดหรือใบงาน โสตทัศนอุปกรณ์ วัสดุสำหรับการทดสอบ (แบบทดสอบ) เอกสารอ้างอิง และวัสดุสำหรับศูนย์แนะแนวอาชีพ วัสดุสำหรับทรัพยากรด้านวิชาชีพ ประกอบด้วย หนังสือประจำห้องสมุด วารสาร และวัสดุการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ

3. **วัสดุครุภัณฑ์** เช่น วัสดุครุภัณฑ์สำนักงาน วัสดุอุปกรณ์สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการแนะแนว และอุปกรณ์การเรียนการสอน

4. **ต้นทุนดำเนินการ** ประกอบด้วยค่าอุปกรณ์และค่าบำรุงรักษา และค่าตอบแทนผู้ให้คำปรึกษา

5. **การพัฒนาด้านวิชาชีพ** เช่น การจัดประชุมสัมมนาและการประชุมปรึกษาหารือ

6. การเดินทาง

7. การติดต่อสื่อสาร

8. การวิจัยและการประเมินผล

สาระของโปรแกรม

จีสเบอร์ส และเฮ็นเดอร์สัน (Gysbers and Henderson, 1988) กลับโต้แย้งว่า โปรแกรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพควรประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน ได้แก่

หลักสูตรการแนะแนว เป็นสาระสำคัญของโปรแกรมแนะแนวในระดับกว้าง หลักสูตรนี้พึงมีถ้อยคำระบุเป้าหมายของการสอนด้านการแนะแนว และสมรรถนะของนักเรียนที่จะต้องพัฒนา หลักสูตรนี้กำหนดให้มีทุกระดับชั้นเพื่อจัดให้นักเรียนทุกคน และมักเรียกว่าการแนะแนวในชั้นเรียน หรือการแนะแนวเป็นกลุ่ม

การวางแผนเป็นรายบุคคล กิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนของการวางแผนเป็นรายบุคคลที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนทุกคนนั้น มุ่งช่วยให้นักเรียนวางแผนพัฒนาด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและช่วยกำกับดูแลการเจริญเติบโตและพัฒนาการและการดำเนินการในขั้นต่อไปทางด้านการศึกษาและอาชีพ กิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนนี้อาจจัดเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลโดยยึดตัวนักเรียนและผู้ปกครองเป็นสำคัญ

การให้บริการตามความต้องการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพ ด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านพัฒนาอาชีพ รวมถึงการจัดบริการในลักษณะป้องกันมิให้นักเรียนต้องเสี่ยงต่อการเลือกทางแก้ปัญหาก็ไม่ถูกสุขลักษณะหรือไม่เหมาะสม หรือที่นักเรียนไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ เข้าไปช่วยแก้ไขนักเรียนที่เลือกแนวทางไปแล้วแต่ไม่ถูกต้อง หรือนักเรียนที่แก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของตนไม่ดีพอ กิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนนี้ ได้แก่ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มย่อย การปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างคณะบุคลากรกับพ่อแม่ผู้ปกครอง การส่งเรื่องต่อให้นักเรียนและครอบครัวไปรับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญหรือโปรแกรมอื่น ๆ ต่อไป

การสนับสนุนระบบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนข้างต้น และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการแนะแนว ซึ่งให้การสนับสนุนโปรแกรมการศึกษาอื่น ๆ การสนับสนุนโปรแกรมแนะแนวนั้น ได้แก่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาแหล่งทรัพยากรในชุมชน การจัดงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนนโยบาย การสนับสนุนให้คณะกรรมการแนะแนวช่วยจัดให้แก่โปรแกรมอื่นนั้นรวมไปถึงการจัดในลักษณะให้มีระบบสัมพันธ์กับกิจกรรมการวางแผนเป็นรายบุคคล (เช่น การเลือกวิชาเรียนของนักเรียน) การเชื่อมโยงกับโปรแกรมทางการศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และการแนะแนวที่เกี่ยวข้องกับงานบริหาร

ในหน้า 77 ได้เสนอแนะให้มีการแบ่งสรรเวลาระหว่างหลักสูตร การแนะแนว การวางแผนรายบุคคล การให้บริการตามความต้องการ และการสนับสนุนระบบ

กระทรวงการศึกษาส่วนมากอยู่ในฐานะที่จะกำหนดนโยบาย และหลักสูตรสำหรับสถานศึกษาระดับต้นจนถึงระดับมัธยมศึกษา แต่ในระดับสถาบันเทคนิคและอาชีวศึกษาและวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น โดยปกติแล้วมีความเป็นอิสระมากกว่า และมักตัดสินใจใช้หลักสูตรพัฒนาการด้านอาชีพที่เรียกว่า “ทางเลือกของท้องถิ่น” (local option) สถาบันเหล่านี้มักได้รับการส่งเสริมให้มีวิชาวางแผนด้านอาชีพ นอกเหนือไปจากบริการแนะแนวด้านอื่น ๆ

หลักสูตรการแนะแนว

หลักสูตรการแนะแนวเป็นองค์ประกอบอันดับแรกของโปรแกรมแนะแนว มายริก (Myrick, 1987) กล่าวว่าโปรแกรมให้คำปรึกษาของสถานศึกษาที่มีการพัฒนานั้น มีหลักการพื้นฐานอยู่ 7 ประการ คือ

- (1) ต้องจัดเพื่อนักเรียนทุกคน
- (2) เป็นหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นอย่างมีแบบแผน
- (3) มีลำดับขั้นตอนและยืดหยุ่นได้
- (4) เป็นบูรณาการส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษา

โดยรวม

- (5) มีความเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา
- (6) ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น
- (7) มีผู้ให้คำปรึกษาซึ่งให้บริการปรึกษาโดยเฉพาะและสัมพันธ์กับกิจกรรมต่าง ๆ

มายริก ได้เสนอลำดับชั้นอย่างกว้าง ๆ ไว้ 8 ชั้น ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นแบบอย่างของหลักสูตรการแนะแนวของสถานศึกษา คือ

- (1) ความเข้าใจสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

- (2) ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
- (3) ความเข้าใจเจตคติและพฤติกรรมต่าง ๆ
- (4) การตัดสินใจและการแก้ปัญหา
- (5) ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการติดต่อสื่อสาร
- (6) ทักษะในการเรียนจนประสบความสำเร็จในโรงเรียน
- (7) การวางแผนการศึกษาและความรอบรู้เรื่องอาชีพ
- (8) การมีส่วนร่วมและมีความภูมิใจในชุมชน

สมรรถภาพการพัฒนาด้านอาชีพและตัวบ่งชี้

คณะกรรมการประสานงานอาชีพแห่งชาติ (The National Occupational Coordinating Committee, 1989) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ดีสำหรับการวางแผนหลักสูตรในด้านสมรรถภาพการพัฒนาอาชีพและตัวบ่งชี้ไว้ ดังต่อไปนี้

การรู้จักตนเอง

สมรรถภาพที่ 1 ความเข้าใจในอิทธิพลของอัตมโนทัศน์ในแง่ดี

- บอกและชื่นชมในความสนใจ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของตนได้
- แสดงความสามารถในการใช้ปฏิริยาสะท้อนกลับของเพื่อน ๆ ให้เป็นประโยชน์ได้
- แสดงความเข้าใจว่าคุณลักษณะของบุคคลแต่ละคนสัมพันธ์กับความสำเร็จตามจุดหมายด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านอาชีพได้อย่างไร

- แสดงให้เห็นว่าเข้าใจอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมของคน
- แสดงให้เห็นว่าเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมส่วนตัวกับอัตมโนทัศน์ได้

สมรรถภาพที่ 2 ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ในแง่ดีกับผู้อื่น

- แสดงให้เห็นว่ามีทักษะในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างได้ผล
- แสดงให้เห็นว่ามีทักษะในการประสานสัมพันธ์ เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือทำงานให้ผู้อื่นได้
- อธิบายปฏิภิกิริยาที่ดีและเหมาะสมของนายจ้างและลูกจ้างในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
- รู้วิธีแสดงความรู้สึก ปฏิภิกิริยาโต้ตอบ และความคิดของตนในลักษณะที่เหมาะสมได้

สมรรถภาพที่ 3 ความเข้าใจผลกระทบที่เกิดจากการเจริญเติบโตและพัฒนาการ

- อธิบายความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในด้านพัฒนาการที่มีผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้
- อธิบายผลที่เกิดจากสุขภาพทางอารมณ์และทางกาย ที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจด้านอาชีพได้
- อธิบายวิธีที่เหมาะสมในการจัดการกับความเครียดได้
- แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อดูแลรักษาสุขภาพกายและจิตของตนได้

การสำรวจด้านการศึกษาและอาชีพ

สมรรถภาพที่ 4 ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษากับการวางแผนด้านอาชีพ

- แสดงให้เห็นการใช้ทักษะด้านการศึกษาและอาชีพเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามจุดหมายของตนได้
- อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทักษะด้านวิชาการและด้านอาชีพกับความสนใจของตนได้
- อธิบายได้ว่าทักษะที่พัฒนาแล้วทางด้านวิชาการและโปรแกรมด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับจุดหมายด้านอาชีพอย่างไร
- อธิบายได้ว่าการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างไรกับการเลือกวิชาเอกในวิทยาลัย การฝึกเพิ่มเติมและ/หรือการเข้าสู่ตลาดแรงงาน
- แสดงการนำทักษะการถ่ายโอนความรู้ไปใช้กับอาชีพและความต้องการเปลี่ยนอาชีพได้
- อธิบายได้ว่าทักษะในการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างไรในสถานประกอบอาชีพ

สมรรถภาพที่ 5 ความเข้าใจในความจำเป็นที่จะต้องมึเจตคติที่ดีต่องานและการเรียนรู้

- ชี้ให้เห็นการมีส่วนร่วมในด้านดีที่คนทำงานพึงมีต่อสังคม
- แสดงให้เห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญทางสังคมของอาชีพต่าง ๆ
- แสดงให้เห็นว่ามีเจตคติที่ดีต่องาน
- แสดงให้เห็นว่านิสัยและทักษะทางการเรียนรู้ของตนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้

- แสดงให้เห็นว่ามีเจตคติและพฤติกรรมที่ดีในการทำงาน

สมรรถภาพที่ 6 ทักษะการหาแหล่งวิทยาการ การประเมิน และ การแปลความหมายข้อสนเทศด้านอาชีพ

- อธิบายคุณสมบัติทางการศึกษาสำหรับอาชีพต่าง ๆ ได้
- แสดงให้เห็นประโยชน์ของการใช้แหล่งวิทยาการที่มีหลากหลาย (เช่น คู่มือ เอกสารด้านอาชีพ ข้อสนเทศด้านตลาดแรงงาน และระบบการให้ข้อสนเทศด้านอาชีพด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์)
- แสดงให้เห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดประเภทอาชีพและอุตสาหกรรมได้
- อธิบายเกี่ยวกับแนวความคิดของผู้นำด้านอาชีพได้
- อธิบายข้อดีข้อเสียของอาชีพอิสระซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งด้านอาชีพได้
- บอกชื่อบุคคลในอาชีพที่เลือกมาว่าเขาเป็นแหล่งข้อสนเทศเป็นบุคคลต้นแบบ หรือเป็นที่ปรึกษาได้
- อธิบายถึงอิทธิพลของความเปลี่ยนแปลงด้านอุปสงค์และอุปทานสำหรับผู้ปฏิบัติงานในอาชีพที่ต่างกันได้
- บอกได้ว่าแนวโน้มการจ้างงานสัมพันธ์กับการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างไร
- อธิบายถึงผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ เช่น จำนวนประชากร สภาพอากาศและทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ที่มีต่อโอกาสในการประกอบอาชีพ

สมรรถภาพที่ 7 ทักษะการเตรียมตัวเสาะหางาน การได้งานทำ การรักษาสภาพการมีงานทำ และการเปลี่ยนงาน

- แสดงให้เห็นทักษะในการหาแหล่งสนเทศ การแปลความหมาย และการใช้ข้อมูลสนเทศ เกี่ยวกับงานที่เปิดรับและโอกาสในการมีงานทำ

- แสดงให้เห็นทักษะทางวิชาการและอาชีพที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานเต็มเวลาและงานพิเศษนอกเวลา

- แสดงให้เห็นทักษะในการจัดเตรียมประวัติย่อและกรอกรายละเอียดในใบสมัครงานได้ครบถ้วน

- บอกเรื่องการเปิดรับสมัครงานต่าง ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงได้

- แสดงให้เห็นทักษะความสามารถที่จะทำงานได้ อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการได้งานทำและคงสภาพการมีงานทำ

- แสดงให้เห็นทักษะการประเมินโอกาสต่าง ๆ ด้านอาชีพ (เช่น สภาพการทำงาน สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ และโอกาสในการเปลี่ยนงาน)

- อธิบายเกี่ยวกับบริการจัดวางตัวบุคคลที่จัดอยู่ เพื่อจะเปลี่ยนจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่การทำงานในหน่วยงานเอกชน การรับราชการทหาร หรือการศึกษาต่อ หรือฝึกอบรม

- แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับโอกาสในการได้งานทำนั้นมักจะต้องเปลี่ยนทำเลที่ตั้งในการหางาน

- แสดงให้เห็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้บริโภคและการจัดการด้านการเงิน

สมรรถภาพที่ 8 ความเข้าใจในอิทธิพลของความต้องการและหน้าที่ ในสังคมที่มีต่อลักษณะและโครงสร้างของงาน

- อธิบายถึงผลของงานที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตได้
- อธิบายได้ว่าความต้องการและบทบาททางสังคมมีผล
อย่างไรต่อการจัดหาสินค้าและบริการ
- อธิบายได้ว่าแนวโน้มด้านอาชีพและอุตสาหกรรม มีส่วน
สัมพันธ์กับการฝึกอบรมและการจ้างงานอย่างไร
- แสดงว่ามีความเข้าใจในสภาพเศรษฐกิจโลกและผล
กระทบที่มีต่อบุคคลแต่ละคน

การวางแผนอาชีพ

สมรรถภาพที่ 9 ทักษะในการตัดสินใจ

- แสดงความรับผิดชอบในการตัดสินใจเลือกแนวทางการ
ศึกษาและอาชีพ
- ชี้ให้เห็นทางเลือกต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจได้
- อธิบายให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของตน ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์
กับการศึกษาต่อ และความต้องการฝึกอบรมภายหลังสำเร็จการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาได้
- ระบุทางเลือกที่เหมาะสมในระหว่างที่เรียนในระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลายที่จะนำไปสู่ทักษะอันเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน
เพื่อเข้าสู่ระดับการจ้างงานหรือการฝึกอบรมให้ก้าวหน้าต่อไปได้
- ระบุขั้นตอนที่สมบูรณ์ตามความต้องการที่จะเปลี่ยนสภาพ
จากการเรียนในโรงเรียนเพื่อก้าวไปสู่การศึกษาต่อ การฝึกอบรมหรือ
การมีงานทำภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

- ระบุขั้นตอนการยื่นขอความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อศึกษาต่อและฝึกอบรมหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

สมรรถภาพที่ 10 ความเข้าใจในความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของบทบาทชีวิต

- แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจช่วงเวลาต่าง ๆ ของชีวิต

- อธิบายปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดวิถีการดำเนินชีวิต (เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม ทางเลือกอาชีพ และกิจนิสัยในงาน)

- อธิบายได้ว่าแนวทางเลือกอาชีพอาจมีผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตได้

- อธิบายได้ว่างานช่วยให้ชีวิตมีความสมดุลและมีคุณค่า

- อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการทำงาน ครอบครัว และการทำกิจกรรมในยามว่าง

- อธิบายได้ว่าลักษณะของงานที่แตกต่างกัน และศักยภาพของงานย่อมมีอิทธิพลต่อลักษณะของครอบครัว และวิถีการดำเนินชีวิต

- อธิบายให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ในยามว่างได้

- แสดงให้เห็นว่าทักษะด้านอาชีพและความรู้ความสามารถได้มาจากการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีต่าง ๆ

สมรรถภาพที่ 11 ความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในบทบาทของชายและหญิง

- ชี้ให้เห็นปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาชีพของหญิงและชาย

- ชี้ให้เห็นโดยมีหลักฐานยืนยันได้ว่า การสืบทอดความนิยมตามเพศและการมีอคติทางเพศ ยังมีอยู่ในโปรแกรมการศึกษาและวงการอาชีพต่าง ๆ

- แสดงเจตคติ พฤติกรรมและทักษะที่มีส่วนในการลดอคติทางเพศและความนิยมที่สืบทอดตามกัน
- ระบุวิชาต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับแนวทางเลือกด้านอาชีพที่น่าสนใจ
- อธิบายให้เห็นข้อดีและปัญหาของอาชีพที่ไม่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ (หรือบิดามารดา)

สมรรถภาพที่ 12 ทักษะในการวางแผนประกอบอาชีพ

- อธิบายถึงแผนการเลือกอาชีพที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - แสดงให้เห็นว่ามีความรอบรู้เกี่ยวกับแผนการเรียนด้านสามัญและด้านอาชีวศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
 - แสดงให้รู้ว่าอาจมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงในด้านการฝึกอบรมใหม่และการยกระดับทักษะของลูกจ้างให้สูงขึ้น
 - อธิบายแหล่งวิทยาการในโรงเรียนและในชุมชนที่เป็นแหล่งสำรวจเพื่อหาทางเลือกด้านการศึกษาและอาชีพ
 - อธิบายเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและสิทธิประโยชน์ของงานอาชีพอิสระได้
 - แสดงให้เห็นว่าทักษะทางอาชีพนั้นสามารถพัฒนาได้จากประสบการณ์การเป็นอาสาสมัคร จากการทำงานนอกเวลา หรือจากโปรแกรมการศึกษาแบบร่วมมือกัน
 - แสดงให้เห็นทักษะที่จำเป็นในการเปรียบเทียบโอกาสทางการศึกษากับโอกาสทางอาชีพ
 - พัฒนาแผนอาชีพของตน ปรับปรุงข้อสนเทศจากแผนงานที่วางไว้เดิมให้เป็นปัจจุบันขึ้น และเพิ่มเติมความคิดตัดสินใจที่เป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติ หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การปฏิบัติด้านจริยธรรม

ผู้ดำเนินงานแนะแนวและให้คำปรึกษาต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ เป็นมืออาชีพ จุดหมายหลักของผู้ให้คำปรึกษาคือใช้สมรรถภาพการ ให้คำปรึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัว และสังคม ของนักเรียน

ผู้ให้คำปรึกษาควรจะ

- (1) ศรัทธาในคุณค่าและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคลทุกคน
- (2) ห่วงใยสวัสดิภาพของผู้เรียนทุกคน และต้องทำงานเพื่อให้ นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์
- (3) ช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้นและให้เป็นนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ
- (4) มีส่วนร่วมในความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน โดยช่วยให้ก้าวไปสู่ความเป็นตัวเองและเคารพตนเอง
- (5) เชื่อว่าบริการให้คำปรึกษาควรจัดอย่างกว้างขวางสำหรับ นักเรียนทั่วไป และนักเรียนที่มีศักยภาพ
- (6) ยอมรับแนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรมดังต่อไปนี้ :

ก. **ด้านสวัสดิภาพของนักเรียน** ผู้ให้คำปรึกษาจะเคารพ ในศักดิ์ศรีของนักเรียน และคุ้มครองสวัสดิภาพของนักเรียน เมื่อมีข้อ ขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสถาบันการศึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้ให้ ความกระจ่างและให้คำชี้แจงในเรื่องความรับผิดชอบของตน และแจ้งให้ ทุกฝ่ายทราบถึงภาระผูกพันตามลำดับขั้นของตน

ข. **ด้านการรักษาความลับ** ผู้ให้คำปรึกษาจะแจ้งให้ผู้รับ บริการคำปรึกษาทราบว่า ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับมาจากผู้รับคำปรึกษา

นั้นเป็นความลับ ข้อมูลดังกล่าวนี้อาจส่งไปให้ผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาชีพที่เหมาะสมหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- เมื่อผู้รับคำปรึกษายินยอมอนุญาตทางวาจาให้นำข้อมูลที่เหมาะสมไปใช้ในทางวิชาชีพ
- ในกรณีที่ผู้ให้คำปรึกษาพิจารณาเห็นอย่างชัดเจนว่าจะเป็นการอันตรายต่อบุคคลหรือสังคม
- ในกรณีที่กฎหมายต้องการ

ค. ความสัมพันธ์แบบสองทาง ผู้ให้คำปรึกษาย่อมตระหนักดีว่า ตำแหน่งอันมีอำนาจและมีอิทธิพลของตนนั้นมีผลต่อผู้เรียน ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อหลีกเลี่ยงการมีสัมพันธภาพแบบสองทาง ซึ่งสามารถทำให้การวินิจฉัยทางวิชาชีพไขว้เขวได้ หรือเพิ่มความเสี่ยงต่อการแสวงผลประโยชน์ในทางธุรกิจหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้รับคำปรึกษา ห้ามใกล้ชิดสนิทสนมทางเพศกับผู้รับคำปรึกษาโดยเด็ดขาด

ง. คุณภาพด้านสมรรถภาพของผู้ให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ คุณสมบัตินี้ ความผูกพันสมรรถภาพ และขีดจำกัดของตนอย่างชัดเจนถูกต้อง

จ. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องแจ้งให้ผู้รับคำปรึกษาของตนทราบถึงลักษณะและข้อจำกัดต่าง ๆ ของบริการของตน

ฉ. การให้บริการ ผู้ให้คำปรึกษาจะให้บริการตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในบริการให้คำปรึกษาและจุดประสงค์ของโรงเรียน

ช. การทดสอบและการประเมินผล ผู้ให้คำปรึกษาต้องมั่นใจว่าการใช้และการตีความหมายเครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบ

มาตรฐานภายในกรอบของอำนาจหน้าที่นั้น ผู้ใช้และผู้ตีความจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการใช้ การตีความ และการประมวลผลให้สามารถเข้าใจกันได้ และผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพยายามทำให้มาตรฐานทางจริยธรรมนี้เป็นที่ยอมรับกันทั้งโรงเรียน

ข. สิทธิมนุษยชน ผู้ให้คำปรึกษาต้องเคารพกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติงานอย่างแข็งขันเพื่อต่อต้านการปฏิบัติที่มีลักษณะเลือกที่รักมักที่ชัง

หลักสูตรการวางแผนอาชีพ

เนื้อหาต่อไปนี้เป็นตัวอย่างพิเศษเกี่ยวกับสาระและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเหมาะสมกับการจัดหลักสูตรการแนะแนว ตัวอย่างดังกล่าวนี้แม้จะไม่ละเอียดมากนัก แต่ก็ทำให้เห็นภาพรวมที่เป็นไปได้มากที่สุด

การพัฒนาอาชีพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ก้าวไปสู่ความสมบูรณ์ซึ่งวิธีการใช้หลักสูตรสามารถช่วยได้มาก ด้วยเหตุนี้สถาบันต่าง ๆ หลายสถาบันจึงได้เปิดสอนวิชานี้ ตัวอย่างหนึ่งก็คือเป็นวิชาที่มีหน่วยกิตโดยกำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมงเป็นเวลา 10 สัปดาห์ โดยเน้นที่กระบวนการหาประสบการณ์ อันเป็นกลยุทธ์การเรียนรู้ที่ได้รับการนิเทศมาแล้ว ที่ได้กำหนดจุดประสงค์ไว้ว่าจะส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผล รู้จักตนเองดีขึ้น มีทักษะการตัดสินใจและทำความเข้าใจด้านค่านิยมให้ชัดเจนขึ้น มีทักษะในการกำหนดจุดหมาย รู้จุดแข็งของตนว่ามีความสนใจอะไรอย่างชัดเจน รู้จักใช้แหล่งสนเทศด้านอาชีพให้เป็นประโยชน์ มีความรอบรู้วิชาหลักหรือวิชาแกนสำคัญ ๆ ที่เปิดสอน

ในสถาบันการศึกษา และมีความรอบรู้และรู้จักใช้บริการต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียน

โดยทั่วไปวิชาการวางแผนอาชีพมุ่งช่วยให้คนหนุ่มสาวได้สำรวจว่าตนเองเป็นใคร อยู่ที่ไหน มีโอกาสอะไรบ้าง และจะเผชิญอะไรบ้างในอนาคต นอกจากนี้ยังมุ่งช่วยให้ได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ต้องการโดยใช้ความรู้ของตน ถ้าปราศจากทักษะเหล่านี้แล้ว อนาคตของคนเหล่านี้จะตกอยู่ในความเสี่ยง สมรรถภาพเกือบทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ การสัมภาษณ์แบบจำลองสถานการณ์ขึ้น การให้มีส่วนร่วมในการแสดงเป็นตัวอย่าง และการแสวงหาแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

กรมการศึกษาแห่งเมืองอัลเบอร์ตาในประเทศแคนาดา (The Department of Education for the province of Alberta, Canada) กำหนดให้เป็นวิชาบังคับในชั้นปีที่ 10 (Bessert, Crozier, and Violato, 1988) ซึ่งครอบคลุมหัวข้อที่เป็นแกนสำคัญ 5 ข้อคือ

- (1) การบริหารตนเอง
- (2) การครองตนที่ดี
- (3) การสร้างสัมพันธภาพ
- (4) อาชีพต่าง ๆ และโลกของงานอาชีพ
- (5) การมีชีวิตอย่างอิสระ

โดยกำหนดให้ใช้เวลาในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระของทั้ง 5 หัวข้อนี้ทั้งหมด 51 ชั่วโมงเรียน นอกจากนี้อาจเพิ่มเวลาขึ้นอีก 24 ชั่วโมงเพื่อใช้จัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ ไปด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับเรื่องอาชีพและโลกของงาน มีดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนสำรวจความหมายของคำว่างาน และให้ทราบว่างานสัมพันธ์กับชีวิตอย่างไร
2. เพื่อให้ผู้เรียนบอกได้ว่างานอาชีพที่พึงพอใจนั้น มีข้อกำหนดต่าง ๆ อะไรบ้างภายในกรอบความคิดของตน
3. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถภาพต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการวางแผนอาชีพที่มีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนอาชีพกับวิถีการดำเนินชีวิต
5. เพื่อให้ผู้เรียนเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ในการเตรียมพร้อมสำหรับการได้งานทำและความก้าวหน้าในวงการทำงานที่เลือกไว้
6. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีในงาน
7. เพื่อให้ผู้เรียนประเมินสิทธิขั้นพื้นฐานและความรับผิดชอบของลูกจ้างและนายจ้าง
8. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนอาชีพของตน
9. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อแผนอาชีพของตน

ประเทศอื่น ๆ ก็มีวิชาที่คล้ายคลึงกันในลักษณะเช่นนี้ เช่น ประเทศซิมบับเว เป็นต้น แต่เรียกชื่อวิชานี้ว่า “การศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต” (Education for Living)

ในขั้นเริ่มต้นวิชาการแนะแนวนั้น เดวิสสันและทิปปेट (Davison and Tippett, 1974) เสนอว่าอาจให้นักเรียนมีโอกาสค้นหาความหมายของคำว่าอาชีพ โดยให้อ่านชีวประวัติย่อ หรือให้มีส่วนร่วมในการ

อภิปรายกับผู้ที่ทำงานอยู่หรือที่เกษียณจากงานไปแล้ว โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ ที่ตนพึงปฏิบัติในช่วงเวลาต่าง ๆ ของชีวิตอย่างชัดเจน และเพื่อแสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไร

ขั้นตอนนี้อาจจะนำไปสู่การตรวจสอบว่า งานคืออะไร ภายในบริบทการตอบสนองความต้องการของนักเรียน จากการอภิปรายกลุ่มและกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคน ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจค่านิยมของตนและมีโอกาสพูดถึงความคาดหวังของตนจากงาน นักเรียนจำนวนมากรู้จักตนเองน้อยมากและต้องการมีทักษะในการรู้จักตนเอง นักเรียนจะตรวจดูว่าตนต้องการอะไรเพื่อจะได้มีความรู้เกี่ยวกับตนเองซึ่งจะทำให้สามารถตัดสินใจได้ดี นอกจากนี้ยังทำให้สามารถบอกยุทธวิธีการหาข้อสนเทศได้ด้วย

นักเรียนอาจรวบรวมข้อสนเทศโดยการสำรวจประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตของตน และรู้จักตนเองมากขึ้นโดยทำการทดสอบและการแปลความหมายผลการทดสอบ การกรอกแบบสำรวจและแบบตรวจสอบ นักเรียนเตรียมพร้อมที่จะแสวงหาทางเลือกด้านอาชีพโดยใช้คำบรรยายลักษณะส่วนตนเป็นแรงกระตุ้น สามารถระบุลักษณะของตนเอง ซึ่งจะช่วยขยายขอบข่ายทางเลือกได้มากที่สุดหรือจำกัดทางเลือกที่มีอยู่ได้ นักเรียนอาจทำรหัสข้อสนเทศจากแบบทดสอบ แบบสำรวจ และแบบตรวจสอบเพื่อเตรียมการสำหรับการสำรวจด้านอาชีพต่อไป

ในขณะเดียวกัน นักเรียนอาจจัดเตรียมบัญชีรายการทางเลือกอาชีพ ซึ่งอาจมีข้อสนเทศน้อยมาก และอาจตรวจสอบว่าตนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับอาชีพเพื่อจะได้ตัดสินใจอย่างฉลาด นักเรียนอาจรู้จัก

แหล่งสนเทศและวิธีการค้นหาแหล่งดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันอาจพิจารณาประโยชน์ที่จะได้จากแหล่งสนเทศที่แตกต่างกัน นักเรียนอาจค้นหาและสะสมข้อสนเทศเกี่ยวกับทางเลือกอาชีพและนำมาประเมินค่าดูในภายหลัง อาจเข้ารับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาหรือครูผู้สอนเพื่อให้บุคคลดังกล่าวช่วยเหลือตนในการประเมินความก้าวหน้า และช่วยกำหนดว่า ก้าวต่อไปควรจะทำอะไร ในท้ายที่สุด วิชานี้ควรเป็นการตรวจสอบวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าสู่อาชีพ

เพิ่มสะสมผลงาน

แวนแซนด์ต์ เพอร์รี่ และบราวลีย์ (Van Zandt, Perry and Brawley, 1992) อธิบายถึงความมุ่งหมายของแฟ้มแสดงพัฒนาการด้านอาชีพของนักเรียนว่า เป็นการจัดให้นักเรียนมีแนวทางที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งนักเรียนอาจรวบรวมและใช้ประโยชน์จากข้อสนเทศที่สำคัญสำหรับตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง การศึกษา และด้านอาชีพ แฟ้มสะสมผลงานแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1. **ความรู้ความเข้าใจในตนเอง** เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากการหลอมรวมความสนใจ ความถนัด ลักษณะอุปนิสัยใจคอ ภูมิหลัง และวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละคนให้เป็นหนึ่งเดียวกันนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องนำเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ

2. **บทบาทของชีวิต** ชี้ให้เห็นความสำคัญของอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมว่ามีผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตของคน จากการศึกษาแสดงให้เห็นความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต

และการใช้เวลาว่างของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันอิทธิพลของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและที่สืบทอดกันมานั้น ถือว่าเป็นสิ่งทำลายให้นักเรียนได้สำรวจปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งอาจจะจำกัดแนวทางเลือกให้แก่บลงหรืออาจยกระดับทางเลือกให้สูงขึ้นก็เป็นได้

3. พัฒนาการด้านการศึกษา กระตุ้นให้นักเรียนมีความเข้าใจ ทั้งความต้องการเรียนรู้ด้านการศึกษาและความก้าวหน้าทางวิชาการ และมีความรับผิดชอบในการฝึกอบรมทางการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญสำหรับตนเองมาก

4. ด้านการวางแผนสำรวจอาชีพ เป็นส่วนที่นักเรียนต้องสำรวจว่าทางเลือกในอาชีพต่าง ๆ นั้นมีอิทธิพลอย่างไรและต่อต้านใดบ้างของชีวิต ขณะเดียวกันยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วย

แฟ้มสะสมผลงานเฉพาะบุคคลช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของในเรื่องการตัดสินใจเลือกอาชีพของตน และยังทำหน้าที่สอนให้นักเรียนรู้จักแง่มุมต่าง ๆ ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ขณะเดียวกันยังทำหน้าที่เสมือนแหล่งสะสมผลงานของตน ลักษณะความครบถ้วนสมบูรณ์ของแฟ้มสะสมผลงานนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนใช้ทักษะการวิเคราะห์ขั้นสูง ทักษะการสังเคราะห์และการวัดผล บ่อยครั้งที่นักเรียนจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่สามารถเชื่อมั่นได้เมื่ออยากให้เห็นทิศทางและความก้าวหน้าของตน

ระบบโรงเรียนทุกแห่งควรจัดให้มีการวางแผนด้านอาชีพอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ฉะนั้นแฟ้มสะสมการวางแผนส่วนตัวนักเรียนจึงควรมีความ

ยืดหยุ่นเบ็ดเสร็จในตัวให้สอดคล้องกับลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการวางแผน

วิธีการคล้ายคลึงกันนี้สามารถนำมาใช้ได้กับผู้ใหญ่ที่สนใจศึกษาต่อและต้องการการยอมรับเป็นทางการเกี่ยวกับประสบการณ์ทางการศึกษาที่ผ่านมา

ประสบการณ์ทำงาน

เทคนิคการอาชีพศึกษาย่อมครอบคลุมถึงการจัดแผนงาน เพื่อให้มีประสบการณ์และการฝึกอบรมในทำเลที่ตั้งจริง ๆ ของงาน โดยใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่จัดไว้เป็นพิเศษ การแนะแนวสามารถช่วยให้ประสบการณ์ในงานนี้มีขอบข่ายกว้างออกไป เพื่อแสดงให้เห็นเนื้อหาสาระของงานและช่วยให้นักเรียนมีความรอบรู้มากขึ้น โดยจัดเตรียมให้นักเรียนมีโอกาสสังเกตลำดับของงานปลีกย่อยในสถานประกอบการนั้น ๆ ประสบการณ์ในงานนี้สามารถนำมาใช้พัฒนาสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่นอกสถานศึกษาและนอกบ้านได้ด้วย

ประสบการณ์ทำงานช่วยให้การเลือกอาชีพของนักเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้รู้ลึกลงไปถึงขอบข่ายอาชีพทั้งหมด ช่วยให้นักเรียนรู้สึกประทับใจอย่างแท้จริงในสภาพความเป็นไปของวงการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของลูกจ้างหรือคณงานประเภทต่าง ๆ ในองค์กรนั้น ช่วยให้ผู้รู้จักกฎระเบียบในการจ้างงาน เช่น การตรงต่อเวลา ความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ และความรับผิดชอบ เป็นต้น ทั้งยังช่วยกระตุ้นให้คนหนุ่มสาวสนใจหลักสูตรการเรียนในสถานศึกษาอีกด้วย

สิ่งที่สำคัญก็คือผู้ให้คำปรึกษาต้องมั่นใจว่านักเรียนเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ในสิ่งที่เห็นและได้ยิน ตัวอย่างเช่น นักเรียนคนหนึ่งอาจจะเห็นว่างานนั้นสัมพันธ์กับทักษะ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนในสถานการณ์ใด ฉะนั้นเขาจึงเรียนรู้เกี่ยวกับงานและตนเองในสถานการณ์นั้น ๆ ได้มากขึ้น นักเรียนคนที่ 2 อาจเห็นว่างานก็คืองาน และไม่รู้งานนั้นสัมพันธ์กับตนเองอย่างไร นักเรียนคนที่ 3 อาจรับรู้แต่เพียงอย่างเดียวในด้านมิติทางสังคมวิทยา เช่น ความขัดแย้งเป็นอริกันระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสหภาพแรงงาน หรือระหว่างชายกับหญิง หรือระหว่างกลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นต้น

เพื่อให้มั่นใจได้ว่า นักเรียนจะได้ประโยชน์จากประสบการณ์ทำงานมากที่สุด จึงขอเสนอแนะว่าควรให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกับผู้ให้คำปรึกษาและใช้แหล่งวิทยาการเป็นศูนย์กลางอาชีพ เช่น หนังสือ วัสดุทัศนและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ก่อนที่จะเริ่มต้นการจัดประสบการณ์ทำงาน เมื่อการจัดประสบการณ์ทำงานเสร็จสิ้นลงโดยสมบูรณ์แล้ว นักเรียนควรจะทบทวนโปรแกรมดังกล่าวร่วมกับผู้ประสานงานและผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เพื่อประเมินผลประสบการณ์ และเพื่อจะได้พิจารณาติดตามผลที่เหมาะสมต่อไป โดยให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมให้มีวาระการให้คำปรึกษาหรือจัดให้มีประสบการณ์ทำงานอื่น ๆ ต่อไป

ตามปกตินักเรียนย่อมรู้สึกกังวลใจว่าตนจะได้งานทำหรือไม่ หลังจากจบการศึกษา ฉะนั้นนักเรียนจำเป็นต้องเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ อย่างอื่นที่จะกำหนดได้ว่าเขาจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ นอกเหนือไปจากการศึกษาและการฝึกอบรมของตน สิ่งที่มีค่าสำหรับนักเรียนก็คือความเข้าใจในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งงานในระยะ 2-3 ปีแรกของการทำงาน เช่น ต้องมีเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้ก่อนเข้างาน

และเพื่อจะได้รับใบอนุญาตและประกาศนียบัตร ใบสมาชิกภาพของสหภาพแรงงาน ใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะ เครื่องมือและอุปกรณ์ของตนเองและเสื้อผ้าชุดทำงานแบบต่าง ๆ เป็นต้น นักเรียนจำเป็นต้องรู้ว่านายจ้างคาดหวังอะไรจากลักษณะภายนอกที่แสดงให้เห็นสมรรถภาพของลูกจ้าง เช่น การตรงต่อเวลา การยึดมั่นในนโยบายของบริษัท วิธีการทำงานและการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งทักษะต่าง ๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์และความคิดริเริ่มของลูกจ้าง

โปรแกรมจัดประสบการณ์ทำงาน (หรือที่เรียกกันในประเทศซิมบับเวว่า “โรงเรียนบนพื้นโรงงาน” (School on the Shop Floor) ได้กลายเป็นส่วนสำคัญที่ได้รับการจัดไว้เป็นอย่างดีในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาในหลายประเทศ

การสัมมนาว่าด้วยการพัฒนาอาชีพ

สถาบันบางแห่งเห็นว่าการจัดสัมมนาต่อเนื่องกันเป็นชุด ๆ (โดยใช้เวลา 1 วันเต็มหรือครึ่งวัน) มีประโยชน์มากสำหรับนักเรียนประกอบด้วยเรื่องสำคัญ ๆ ต่อไปนี้ : การปฐมนิเทศสำหรับการวางแผนอาชีพและการจัดสำนักงานวางตัวบุคคล (สำนักงานจัดหางาน) การตัดสินใจเลือกอาชีพ การประเมินความสนใจด้านอาชีพ การบริหารเวลา “ข้าพเจ้าจะทำอะไรได้บ้างกับวิชาเอกในสาขาวิชา...” การจัดทำประวัติย่อ การสัมภาษณ์เมื่อสมัครงาน การเยี่ยมนายจ้างที่มีสมรรถภาพ การเสาะหางานให้ประสบความสำเร็จ การสำรวจอาชีพสำหรับผู้หญิง การใช้ชีวิตในบริษัทขนาดเล็ก วิธีเสาะหางานทำในต่างประเทศ การศึกษาต่อในต่างประเทศ การแต่งกาย การเริ่มต้นธุรกิจของตนเอง การอยู่

รอดปลอดภัยในสภาพของงานที่ไม่ปลอดภัย ปีแรกในการทำงาน การหางานทำในระหว่างปิดภาคฤดูร้อน การหางานทำพิเศษในท้องถิ่น และการหาประสบการณ์การเรียนรู้จากการทำงานในภาคฤดูร้อน เป็นต้น

การจัดสัมมนา 1 วัน อาจมุ่งเฉพาะเรื่องการพัฒนาอัตมโนทัศน์ ในแง่ดีโดยใช้เวลาในภาคเช้าสำหรับการปูพื้นฐาน โดยใช้เวลาในการ แสดงความชื่นชมว่าแต่ละคนเป็นคนพิเศษอย่างไร ให้มีการสำรวจ ทักษะในเชิงสร้างสรรค์ ให้เสนอวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ให้ฝึก ออกกำลังกายเป็นการพักผ่อน ให้มีการฝึกพูดกับตนเอง ส่วนในภาค บ่ายก็จัดให้มีการฝึกทักษะการพัฒนาตนเองในด้านดี

รายการที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาอัตมโนทัศน์ในด้านดีนั้น มีความสำคัญเพราะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในโรงเรียน ใน สภาพของสังคม และในงาน การสัมมนาเช่นนี้ที่เกี่ยวกับ “ตัวเอง” นั้นเป็นการเตรียมพร้อมที่พิเศษยิ่งสำหรับการจัดสัมมนาต่อไปในเรื่อง “งาน” ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ทักษะการเรียนและการวางแผนอาชีพ การให้คำจำกัดความและการทำความเข้าใจในเรื่องลักษณะนิสัยของตน อย่งไรก็ตาม ต้องจำไว้ว่ามีข้อจำกัดมากที่จะทำให้ได้ผลสมบูรณ์ครบถ้วน ในสิ่งที่ต้องการจากการจัดสัมมนาเพียงวันเดียว

การฝึกหางาน

ตามปกติสถาบันเทคนิคและการอาชีวศึกษาย่อมได้เปรียบ ในการหางานให้นักเรียน เนื่องจากนักเรียนได้รับการฝึกอาชีพมาแล้ว นายจ้างจึงมักออกไปหานักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเหล่านี้

เนื่องจากนักเรียนได้ผ่านโปรแกรมประสบการณ์ทำงานมาแล้ว นายจ้าง และนักเรียนจึงมีโอกาสติดต่อกันอย่างใกล้ชิด แต่ในทางกลับกัน นักเรียนในสถาบันอาชีวศึกษามักชอบทำงานกับเครื่องจักรอุปกรณ์และวัสดุต่าง ๆ มากกว่าการทำงานด้านติดต่อพบปะกับคน เพราะฉะนั้นนักเรียนจึงปรับตัวไม่ค่อยเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์ ในระยะที่ออกไปหางาน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีโปรแกรมฝึกอบรมให้นักเรียนมีความสามารถในการหางาน

วิธีการฝึกที่ถูกต้องเพื่อหางานนั้น นักเรียนต้องเตรียมจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของตนไว้ และตรวจสอบดูว่ารายละเอียดนั้นสามารถช่วยให้นักเรียนเลือกงานที่เขาคิดว่าจะประสบความสำเร็จและเป็นงานที่ตนมีความพึงพอใจมากที่สุด ในบางสถานการณ์นักเรียนเชื่อแต่เพียงว่างานนั้นไม่มี เนื่องจากสภาพของตลาดแรงงานโดยทั่วไปเป็นเช่นนั้น แต่เมื่อได้ตรวจสอบสาเหตุการเปิดรับสมัครงาน และตรวจสอบสถิติความต้องการแรงงานทั้งหมดแล้ว ความเชื่อที่ผิด ๆ นี้ก็จะหมดไป นอกจากนี้จะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการปฏิบัติที่สำคัญ ๆ โดยให้ตรวจสอบประกาศโฆษณารับสมัครงานจากแหล่งต่าง ๆ ให้ตรวจสอบบริการต่าง ๆ ที่สำนักจัดหางานทั้งของรัฐและเอกชนจัดขึ้น และให้ตรวจสอบบริการจัดหางานสำหรับนักเรียนที่สถานศึกษาจัดขึ้นด้วย ต้องสอนให้นักเรียนตรวจสอบบริการต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และขณะเดียวกันควรบอกรายชื่อบุคคลที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนในการหางาน รวมทั้งนักเรียนจะต้องดูประกาศชักชวนให้เข้าทำงานของนายจ้างซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการหางานด้วย

นักเรียนต้องตรวจสอบว่านายจ้างคาดหวังอะไร และในทางกลับกันนักเรียนต้องใช้เหตุผลว่าตนคาดหวังจะได้อะไรบ้างเป็นการ

ตอบแทน การฝึกอบรมช่วยให้นักเรียนมีโอกาศประเมินคุณลักษณะส่วนตนที่จะเหมาะกัางาน และผลงานของตนด้วยว่า ตนมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ขัดต่อการได้งานทำหรือไม่

จากนั้นนักเรียนต้องดำเนินการตรวจสอบงานต่าง ๆ และนายจ้างที่คาดว่าจะเป็นผู้จ้าง ในขณะเดียวกันนักเรียนต้องเปรียบเทียบโดยจับเข้าคู่ระหว่างคุณสมบัติต่าง ๆ ของตนกับคุณสมบัติต่าง ๆ ที่งานนั้นต้องการ สิ่งที่ต้องเน้นคือ นักเรียนควรสมัครงานที่ตนมีคุณสมบัติเหมาะสม และงานนั้นจูงใจให้ตนอยากทำด้วย ในวาระของการฝึกปฏิบัติ นั้น ให้นักเรียนที่สมัครงานใช้ประวัติย่อของตน ให้เขียนใบสมัครงาน และใช้แบบกรอกการสมัครงาน นักเรียนที่ฝึกสมัครงานควรจะใช้โทรศัพท์ได้ด้วย สุดท้ายนักเรียนจะต้องฝึกเข้ารับการสัมภาษณ์ โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการสัมภาษณ์โดยให้เพื่อนนักเรียนในชั้นเป็นผู้ประเมินผล

ชมรมผู้หางานทำ

โปรแกรมหางานที่เข้มข้นและกว้างขวางยิ่งนั้น จัดขึ้นในชมรมผู้หางานทำ (Job Finding Club) แอซริน และบีซาเลล (Azrin and Besalel, 1980) และมิลลส์ (Mills, 1983) กล่าวว่า ชมรมนี้จัดเป็นโปรแกรมฝึกหางาน ใช้เวลาเต็มวันเป็นเวลา 2 หรือ 3 สัปดาห์ จุดเน้นของชมรมผู้หางานทำนี้ คือการนำประเด็นต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้กล่าวแล้วนั้นมาปฏิบัติ

สมาชิกชมรมผู้หางานทำต้องเข้าร่วมกิจกรรมเต็มเวลาภายใต้การนิเทศอย่างใกล้ชิด การฝึกปฏิบัติในชมรมนี้เข้มแข็งมาก เพราะสมาชิก

ทุกคนต้องฝึกทักษะทุกด้าน ในขั้นต้นต้องจับคู่กันในชั้นเรียนเพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ จากนั้นก็จับคู่กันเป็นนายจ้างกับผู้สมัครงาน เช่น เมื่อนักเรียนได้ทดลองฝึกโทรศัพท์แบบไม่มีใครรับไปถึงนายจ้างคนหนึ่ง และเมื่อได้รับคำแนะนำจากครูผู้สอนแล้ว ก็ถือว่านักเรียนอยู่ในชั้นสามารถฝึกพูดทางโทรศัพท์ได้ดี จึงให้นักเรียนถือโทรศัพท์ในมือแล้ว โทรศัพท์ไปถึงนายจ้าง ขณะเดียวกันก็ให้เพื่อนสมาชิกคู่หูเป็นผู้ฟังบ้าง จากนั้นให้สมาชิกที่เข้าคู่กันแสดงบทบาทสมมติในการพูดโทรศัพท์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าได้ผลอย่างไร และครั้งต่อไปจะทำให้ดีขึ้นอย่างไร

จะต้องใช้ความพยายามทุกวิถีทางเสริมสร้างทักษะและความมั่นใจในกระบวนการทำงานทำ ผลที่ได้รับจากชมรมผู้หางานทำปรากฏว่าดีกว่าวิธีการอื่น ๆ เนื่องจากเป็นการฝึกทักษะเข้มข้นและน่าประทับใจ

ไม่ว่าจะใช้วิธีการพิเศษใดก็ตามในการหางานทำ ควรเสริมองค์ประกอบต่อไปนี้เข้าไปด้วยให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นั่นคือ การเตรียมการจัดทำประวัติย่อ การเขียนจดหมายสมัครงาน การจัดหาแบบฟอร์มสมัครงาน การเขียนจดหมายขอขอบคุณ การเขียนประโยคเริ่มต้นในจดหมายสมัครงาน เสริมด้วยหมายเลขโทรศัพท์ ถ้อยคำที่จะใช้ตอนเริ่มต้นและตอนจบการสัมภาษณ์ เครือข่ายของสื่อที่นำไปสู่แหล่งงาน การสนับสนุนจากเพื่อน การพบปะที่ปรึกษา การฝึกปฏิบัติและความมานะพยายาม

การวางแผนเป็นรายบุคคล

การวางแผนเป็นรายบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สองจากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของโปรแกรมแนะแนว (หลักสูตรแนะแนว การ

วางแผนเป็นรายบุคคล การจัดบริการตามความต้องการ และการสนับสนุนระบบ) การวางแผนเป็นรายบุคคลมุ่งช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาและนำแผนไปปฏิบัติในด้านส่วนตัว ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ

การให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคล

แม้การให้คำปรึกษาด้านอาชีพมีลักษณะยืดหยุ่น แต่เป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ช่วยให้บุคคลได้สำรวจทั้งตนเองและสิ่งที่เป็นไปได้ รวมทั้งตัดสินใจอย่างมีสติว่า นักเรียนต้องการอะไรตามขั้นตอนต่าง ๆ ในช่วงชีวิตของตน ขอบข่ายเนื้อหาสาระที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนนั้น ได้แก่ การกำหนดจุดหมาย การสำรวจตนเอง การประเมินผล การตัดสินใจ ความเข้าใจแนวโน้มต่าง ๆ และการนำข้อสนเทศมากำหนดเป็นแผนของตน การใช้จินตนาการถึงอนาคตของตน การยกระดับความคาดหวังของตนให้สูงขึ้น การวางแผนเป็นรายบุคคล การสำรวจโลกของงาน และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ลักษณะของงาน การสำรวจโอกาสต่าง ๆ เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งการฝึกปฏิบัติงาน การเข้ารับราชการทหาร ความช่วยเหลือทางการเงิน การพัฒนาแฟ้มสะสมผลงานด้านอาชีพ พัฒนาการในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ ระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงและทักษะในการปรับตัว และการตรวจสอบอิทธิพลของเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ และความพิการ ซึ่งมีผลต่อแนวทางเลือกอาชีพ

การให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลสนองจุดประสงค์มากมายหลายประการ รวมทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักหรือเข้าใจตนเอง ช่วยนักเรียนเลือกแนวทางอาชีพ รู้จักตั้งจุดหมายอาชีพ เอาชนะ

อุปสรรคและแก้ปัญหาต่าง ๆ ประการสุดท้าย ครัมโบลต์ซ์ (Krumboltz, 1983) ได้ชี้ให้เห็นปัญหาหลายประเภทที่อาจเกิดขึ้นจากการมองโลกอย่างไม่รอบคอบ และการตั้งข้อสังเกตแล้วสรุปผลด้วยตนเอง ครูและผู้ให้คำปรึกษาจึงควรเผื่อคอยสังเกตการแสดงออกของนักเรียนในด้านความเชื่อและการกระทำต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) นักเรียนอาจลืมนำไปว่ายังมีปัญหาที่อาจแก้ไขได้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนคนหนึ่งมีความเชื่อว่า “ฉันต้องเรียนรู้วิธียอมรับสิ่งต่างๆ ที่เป็นอยู่” หรือเชื่อว่า “พวกคุณทำเช่นนั้นเสมอ” แล้วนักเรียนอาจสรุปว่าปัญหาและความทุกข์ของเขานั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต แทนที่จะคิดว่ามันเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้

(2) นักเรียนอาจไม่ได้ใช้ความพยายามที่จำเป็นต้องใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหา เช่น ถ้านักเรียนเชื่อว่า “การหลีกเลี่ยงง่ายกว่าการเผชิญกับการตัดสินใจ” หรือ “วิธีที่ดีที่สุดคือทำอะไรก็ตามที่เคยทำและที่หามาได้ง่ายๆ” จากนั้นนักเรียนอาจจะไม่ได้ทำอะไรเลยในเชิงสร้างสรรค์ต่อปัญหา หรือไม่ได้คิดหาทางเลือก หรือไม่ได้แสวงหาข้อสนเทศใด ๆ เลย

(3) นักเรียนอาจตัดทางเลือกที่มีค่าน่าพอใจยิ่งทิ้งไปเสียด้วยเหตุผลที่ไม่เหมาะสม เช่น ถ้านักเรียนคนหนึ่งเชื่อว่าบางวิชายากเกินไปหรือต้องฝึกอบรมนานเกินไป นักเรียนคนนั้นอาจพลาดโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากทางเลือกที่มีค่ายิ่งนั้นไป เพราะความเชื่อที่น้อยบนพื้นฐานของการได้ข้อสนเทศที่ผิด การสรุปที่ง่ายเกินไป หรือการตั้งสมมติฐานที่ไม่ถูกต้อง

(4) นักเรียนอาจเลือกข้อเลือกที่ไร้ค่าด้วยเหตุผลที่ไม่เหมาะสม

ถ้านักเรียนคนหนึ่งเชื่อว่า “ฉันอยากจะเรียนวิชาที่ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ มากกว่าวิชาที่ต้องใช้เวลาชานาน เพื่อจะได้งานทำเร็ว ๆ” นักเรียนคนนั้นอาจจะรีบด่วนสรุปทางเลือกที่ถูกใจเร็วเกินไป และเลือกทางเลือกที่ทำให้ต้องเสียใจและไม่มีความสุขอีกหลายปี

(5) นักเรียนอาจจะรู้สึกเจ็บใจและวิตกกังวลต่อการไร้ความสามารถที่จะทำให้นับบรรลุจุดหมาย ถ้าจุดหมายของนักเรียนคนใดไม่เป็นจริงตามที่คิด “ถ้าฉันไม่ได้สิ่งที่ดีที่สุดใน ฉันก็ไม่ต้องการอะไรเลย” หรือถ้ารู้สึกขัดแย้งกับจุดหมายอื่น ๆ (“ฉันไม่ต้องการงานที่มีคนต้องให้คำแนะนำแก่ฉัน แต่ฉันก็ไม่กล้าทำกิจการใดที่เป็นของตนเอง”) นักเรียนคนนั้นอาจจะตัดข้อเลือกที่มีค่าน่าพึงพอใจทิ้งไปเสีย หรือไม่ก็กลับยอมรับข้อเลือกที่น่าพอใจน้อยกว่า เนื่องจากตนมีความคิดเห็นดังที่กล่าวนี้

ทอเรนเซนและอีวาร์ด (Thoresen and Ewart, 1978) ได้จัดทำรายการจุดประสงค์ในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลไว้ดังต่อไปนี้ :

1. เพื่อให้เห็นลักษณะทั่วไปและขอบข่ายการตัดสินใจที่นักเรียนต้องปฏิบัติและเห็นจุดหมายที่นักเรียนมุ่งจะทำให้สำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนสำรวจตนเองและสภาพแวดล้อมของตน
3. เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้นในเรื่องความต้องการ ความสนใจ และความสามารถต่าง ๆ ของตน
4. เพื่อให้นักเรียนประเมินผลและปฏิบัติตนก้าวหน้าไปจนบรรลุจุดหมายของตน

พฤติกรรมที่คาดหวังให้นักเรียนมีในกระบวนการให้คำปรึกษามีดังนี้

1. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่อ้างเหตุผลเข้าข้างตนเองและ

ความเชื่อส่วนตนอันเนื่องมาจากความเข้าใจผิดที่สืบเนื่องต่อ ๆ กันมา

2. ปรับโครงสร้างสภาพแวดล้อมของตนเองเสียใหม่ เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

สารสนเทศด้านอาชีพและตลาดแรงงาน

นักเรียนจำเป็นต้องได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับอาชีพและตลาดแรงงาน เพื่อนำมากำหนดสิ่งที่ตนชอบได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และเพื่อการตัดสินใจด้านการศึกษา การฝึกอบรมและโอกาสในการทำงานทำ ประเภทของสารสนเทศที่นักเรียนต้องการนั้นต้องประกอบด้วย คำอธิบายลักษณะของงานในอาชีพต่าง ๆ ส่วนประกอบของเครือข่ายอาชีพ คุณสมบัติที่จำเป็นด้านการศึกษาและการฝึกอบรม วุฒิบัตรที่จำเป็น การลงทะเบียน ฯลฯ ข้อมูลด้านเงินเดือนและค่าจ้าง สภาพการทำงาน คุณลักษณะต่าง ๆ (เช่น ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ) ของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ การสับเปลี่ยนโยกย้ายภายในอาชีพ อัตราและจำนวนการจ้างงานและฤดูกาลการจ้างงาน และแนวโน้มของงานในอนาคต

เจนซ์เค (Jenschke, 1988) ได้ชี้ให้เห็นว่า “สภาพพื้นฐานของระบบสารสนเทศด้านอาชีพก็คือการจัดประเภทของอาชีพและระบบข้อมูลทางสถิติ” การแนะแนวอาชีพในระดับชาติควรจัดให้เป็นระบบสารสนเทศที่เป็นหนึ่งเดียวโดยใช้วิธีการรวบรวม การแยกประเภท และการเผยแพร่ข้อสนเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์ ทันสมัย และใช้เปรียบเทียบกันได้ ระบบสารสนเทศนี้ควรจะต้องประกอบด้วยคำอธิบายรายละเอียดของโปรแกรมการฝึกอบรม วิธีการเข้ารับการฝึกอบรมดังกล่าว วิธีการ

จัดให้มีโปรแกรมเหล่านั้น และข้อเสนอแนะด้านการเงินหรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม สารสนเทศด้านการศึกษา อาชีพ และตลาดแรงงาน อาจจัดทำในรูปแบบของเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์หรือใช้คอมพิวเตอร์เข้าช่วยก็ได้

ระบบการแนะแนวอาชีพที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วย (Computer Assisted Career Guidance Systems - CACGS) ได้รับการพัฒนามากว่า 20 ปีแล้วเพื่อให้ได้ข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพอย่างเป็นระบบและกว้างขวาง ในช่วงที่มีการพัฒนานี้ได้มีการทำงานร่วมกันระหว่างสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ทุกคนที่ใช้ระบบนี้

สมาคมว่าด้วยระบบที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานเพื่อสารสนเทศด้านอาชีพ (The Association of Computer-Based Systems for Career Information - ACSCI) ซึ่งเป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านอาชีพ ได้พัฒนาตัวมาตรฐานขึ้น 51 แบบ เกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะ การเสนอข้อเสนอแนะ การฝึกอบรม การประเมินผล และการจัดบริการเสริม นอกเหนือไปจากสาระสำคัญด้านมาตรฐานและโครงสร้างสำหรับระบบงานแนะแนวอาชีพที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยแล้ว เนื่องจากในแต่ละประเทศหรือส่วนภูมิภาคมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ภาษา และเศรษฐกิจ ฉะนั้นระบบการวางแผนอาชีพจึงควรมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถนำไปปรับได้ เพื่อว่าระบบนี้สามารถใช้ได้หลากหลายตามความต้องการและจำนวนประชากร

กรณีเช่นนี้นำมาใช้ในระบบของประเทศแคนาดา (Canadian system) ซึ่งเรียกว่า Choices (หรือเครื่องมืออาชีพ (Career Ware, 1992)) ซึ่งได้รับการออกแบบมาใช้ในเรื่องดังกล่าวนี้ เนื่องจากประเทศ

แคนาดา มีภาษาราชการถึง 2 ภาษา มีประชากรพื้นเมืองอาศัยอยู่มานาน มีกฎระเบียบทางการศึกษาและอาชีพที่แต่ละรัฐจำนวน 10 รัฐ ซึ่งต่างควบคุมดูแลแยกจากกันโดยอิสระ อีกทั้งยังมีดินแดนทางเหนืออีก 2 แห่ง และมีความแตกต่างกันอย่างมากในส่วนภูมิภาคอันเนื่องมาจากพื้นที่กว้างใหญ่ของประเทศ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ระบบ Choices เพื่อช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ทั้งสามารถใช้ได้กับฐานข้อมูลหลายฐานและหลายภาษา

กระบวนการของ Choices ถือว่าผู้รับบริการมีพัฒนาการด้านอาชีพแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องอาศัยระบบที่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะเป็นพิเศษ ซึ่งที่จริง Choices ประกอบด้วยโปรแกรมเป็นชุด ๆ ซึ่งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรที่แตกต่างกัน ความต่อเนื่องของโครงสร้างและข้อมูลยังคงรูปเดิมที่สามารถนำไปใช้ได้กับข้อความทั้งหมดที่แปลเป็นภาษาอื่น จนมั่นใจได้ว่า ไม่ว่าผู้รับบริการจะมีพัฒนาการด้านอาชีพอยู่ในขั้นใดก็ตาม เครื่องมือนี้สามารถสนองความต้องการของผู้รับบริการได้เช่นเดียวกับภาษาเดิมของระบบนี้

กระบวนการของ Choices ยังช่วยฝึกทักษะการตัดสินใจ การวิเคราะห์ตนเอง การกำหนดจุดหมายและการวางแผน และการพัฒนายุทธวิธีปฏิบัติที่ยืดหยุ่น ทักษะเหล่านี้เป็นทักษะสำคัญที่ต้องนำไปใช้กับทุกแง่มุมของชีวิต ไม่เพียงแต่กับการตัดสินใจด้านอาชีพเท่านั้น แต่เป็นทักษะที่เป็นที่ต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ ในอนาคตอีกด้วย

หลักการตามรูปแบบนี้ได้มีการปรับและนำไปใช้ในประเทศ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส ตุรกี รัฐและดินแดน 12 แห่งในแคนาดา และมลรัฐหลายมลรัฐในสหรัฐอเมริกา ในความเป็นจริงมี 12

มลรัฐในสหรัฐอเมริกาได้นำ Choices ไปใช้เป็นระบบทางการของมลรัฐ เนื่องจากยังคงรักษาความคงที่ ความยืดหยุ่น และสามารถนำไปปรับใช้กับเครื่องมือต่าง ๆ โปรแกรม Choices จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งของระบบที่สามารถนำไปใช้ในดินแดนที่มีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ภาษา และสภาพภูมิศาสตร์ ทั้งสามารถสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างกว้างขวาง

คำวิจารณ์อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาและการแนะแนวนั้น อาจหาอ่านได้จากหนังสือของวัลซ์ เบลอเออร์ และเมซ (Walz, Bleurer and Maze, 1989)

รูปแบบการประเมินเพื่อการพัฒนา

ใน ค.ศ. 1983 ซูเปอร์ (Super) ได้จัดทำรูปแบบการประเมินเพื่อใช้ให้คำปรึกษาเชิงพัฒนาการไว้ดังต่อไปนี้ :

ส่วนนำ เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ การสัมภาษณ์ และการประเมินเบื้องต้น

ส่วนเจาะลึก เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการสอบถามเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับส่วนเด่น ๆ ของงานที่ทำ โดยให้แต่ละคนอ้างถึงบทบาทหลากหลายที่สำคัญ ๆ ของตน เช่น การเรียน งานอาชีพ บ้านและครอบครัว บริการในชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ ในยามว่าง ในขั้นตอนนี้จะรวมไปถึงการสำรวจวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนแต่ละคนด้วย ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

(1) **ลักษณะที่เต็มไปด้วยแผน** (มีความคิดเป็นของตนเอง มีอำนาจในการควบคุม ความสามารถในการกำหนดเวลา การย้อนรำลึกถึงอดีตและคาดการณ์ในอนาคตได้ และการเคารพนับถือตนเอง)

(2) **เจตคติในเชิงสำรวจ** (ชอบถามปัญหาเกี่ยวกับตัวเอง และสถานการณ์ของตัวเอง บทบาทต่าง ๆ ในชีวิต ความผูกพันกับสถาบัน เจตคติที่มีต่อแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ)

(3) **ทักษะในการตัดสินใจ** (มีความรอบรู้และมีวิจรรย์ญาณ)

(4) **สารสนเทศ** (โลกกว้างทางอาชีพ กลุ่มอาชีพที่ชอบ และบทบาทอื่น ๆ ในด้านอาชีพและชีวิต)

(5) **การมองสภาพที่เป็นจริง** (การรู้จักตนเอง สภาพที่เป็นจริงในตนเอง และการประเมินตนเอง การยับยั้งคิดในสิ่งที่ชอบ ความชัดเจนในอัตมโนทัศน์กับจุดหมายอาชีพ ความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตามบทบาทที่สำคัญ ๆ ของตน)

ขั้นตอนนี้รวมไปถึงการทบทวนเรื่องระดับความสามารถและภารกิจที่สำคัญ ความสนใจและอาจรวมถึงกิจกรรมของนักเรียนด้วย

การประเมินข้อมูลทั้งหมด ประกอบด้วยการจัดเข้าคู่และการพยากรณ์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในด้านอาชีพและที่ไม่ใช่อาชีพ

ในขั้นตอนสุดท้าย ผู้ให้คำปรึกษาและนักเรียนจะคุยกันถึงการนำข้อมูลไปสู่การปฏิบัติและการวางแผน ซึ่งรวมทั้งการติดตามผลเพื่อหาทางสนับสนุนและการวัดผลต่อไป

นักเรียนที่ไม่พอใจ

ไม่ผิดปกติอันใดที่นักเรียนจะบ่นเกี่ยวกับเรื่องใดโดยเฉพาะ (เช่น บ่นว่าข้อสอบยากเกินไป) แต่ก็มีนักเรียนบางคน que แสดงความไม่พอใจไปทั่วแต่ไม่แน่ชัดว่าไม่พอใจอะไร ซึ่งตรงข้ามกับความเดือดร้อนในเรื่องต้องเรียนหนัก ความเบื่อหน่าย ฯลฯ ตัวอย่างเช่น นักเรียนคน

หนึ่งอาจจะบ่นว่า “ฉันไม่พอใจในคะแนนที่ได้ ฉันไม่ได้รับการยอมรับจากครูในเรื่องกิจกรรมนอกหลักสูตรของฉัน” หรือ “ฉันคิดว่าครูไม่ชอบฉัน” หรือ “ฉันอยากจะให้เพื่อนคนอื่น ๆ ดีต่อฉันมากกว่านี้” นักเรียนพวกนี้อาจมีความรู้สึกเหมือนกับว่าตนเองหลงติดกับอยู่ในวิชาเรียนที่เปลี่ยนไปเรียนวิชาอื่นไม่ได้ หรือรู้สึกกลัวที่ตนไม่สามารถทำอะไรดีขึ้นเลยในที่อื่นใด

เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งในความไม่พอใจเหล่านี้แล้ว ก็ จะเห็นปัญหาที่หมักหมมอยู่ ซึ่งตามปกติเกิดจากความคาดหวังที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ฉะนั้นผู้ให้คำปรึกษาหรือครูผู้สอนจะต้องขอให้นักเรียนเปิดเผยความคาดหวังต่าง ๆ ที่ผูกติดอยู่กับความไม่พึงพอใจเหล่านั้น จากนั้นนักเรียนจะประเมินได้ว่าความคาดหวังนั้นจะเป็นจริงได้หรือไม่ เมื่อนักเรียนตระหนักในความเป็นจริงแล้ว ก็คงเชื่อว่าสิ่งที่ตนคาดหวังนั้นจะสมหวังหรือไม่ เพราะบางคนยังอยู่ในห้วงทุกข์เนื่องจากความคาดหวังของตนไม่อาจเป็นจริงได้ ฉะนั้นข้อสำคัญก็คือ ความคาดหวังแต่ละเรื่องจะต้องได้รับการประเมินค่าให้กระจ่างชัด

ผู้ให้คำปรึกษาซึ่งทำงานร่วมกับนักเรียนที่ไม่พึงพอใจ มักพบว่านักเรียนเหล่านั้นมีพฤติกรรม ดังนี้คือ ไม่ได้สื่อสารให้ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือทราบถึงความต้องการของตน ไม่ค่อยไว้วางใจหรือเชื่อมั่นในพลังของตนที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อื่น และไม่พูดว่า “ฉันขอรับผิดชอบในความสุขของตนเอง ดังนั้นฉันจะทำอะไรเกี่ยวกับความสุขนั้นไม่ได้หรือ”

นิสัยในการเรียนรู้

องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการแนะแนวการศึกษา คือ ต้องมั่นใจได้ว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับนิสัยที่ถูกต้องเหมาะสมในการเรียน นักเรียนจำนวนมากไม่เข้าใจระบบการให้คะแนนและวิธีการให้หน่วยการเรียน (หรือเครดิต) อย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญคือ ครูและผู้ให้คำปรึกษาต้องร่วมกันอธิบายวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้

บริการตอบสนอง

ในองค์ประกอบของการจัดบริการแนะแนวทั้ง 4 ด้าน (หลักสูตร การแนะแนว การวางแผนเป็นรายบุคคล บริการตอบสนอง และการสนับสนุนระบบ) นั้น การจัดบริการตอบสนองมักได้รับการกล่าวหาว่า ทำให้ผู้ให้คำปรึกษาต้องใช้เวลาเตรียมการดำเนินงานมาก

จิสเบอร์ส์และเฮินเดอร์สัน (Gysbers and Henderson, 1988) รายงานว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนวิชาสามัญ รูป ลักษณะส่วนบุคคล สิ่งเสพติด และสัมพันธภาพกับเพื่อนและกับครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้คำปรึกษาในยามวิกฤต ควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการวินิจฉัยและให้การเยียวยา การให้คำปรึกษาและการส่งต่อไปรับความช่วยเหลือ เพื่อให้เป็นไปตามระบบการจัดโปรแกรมแนะแนว นอกจากนี้ยังมีความต้องการไม่หยุดยั้งที่จะให้มีการจัดโปรแกรมแนะแนวเพื่อตอบสนองความต้องการที่รีบด่วนที่จะได้ข้อสนเทศจากบรรดานักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และครู

องค์ประกอบที่สำคัญของบริการตอบสนองก็คือ เทคนิคหรือกลวิธีการแนะแนวและวิธีการต่าง ๆ เพื่อสนองความหวังใยและความต้องการที่เกิดขึ้น นอกจากนี้องค์ประกอบของบริการตอบสนองเป็น

เสมือนปัจจัยเสริมของหลักสูตรการแนะแนวและองค์ประกอบของการวางแผนเป็นรายบุคคลด้วย

บริการตอบสนองประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการรีบด่วนและความวิตกกังวลของนักเรียน ไม่ว่าจะความต้องการหรือความวิตกนี้จำเป็นต้องได้รับการให้คำปรึกษา การปรึกษาหารือ การส่งนักเรียนไปรับความช่วยเหลือต่อที่อื่น หรือการให้ข้อสนเทศหรือไม่ก็ตาม แม้ว่าผู้ให้คำปรึกษาจะได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะและมีทักษะที่จะสนองตอบความต้องการและความทุกข์กังวลใจของนักเรียนก็ตาม แต่จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหมวดวิชาและบุคลากรซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ การจัดบริการตอบสนองนั้นต้องดำเนินการตามยุทธวิธี ดังต่อไปนี้ :

การปรึกษาหารือ ผู้ให้คำปรึกษาร่วมหารือกับนักเรียนพร้อมด้วยพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู นักการศึกษา และตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับยุทธวิธีช่วยนักเรียน เพื่อจัดการหรือคลี่คลายความทุกข์กังวลของนักเรียนเป็นรายบุคคล

การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล จัดให้มีการให้คำปรึกษาในลักษณะเป็นกลุ่มย่อยและเป็นรายบุคคล สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาหรือความยุ่งยากในการสร้างสัมพันธภาพ ความวิตกทุกข์ร้อนเฉพาะตนหรือทางพัฒนาการตามปกติ โดยมุ่งเน้นช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหา เข้าใจทางเลือกต่าง ๆ ผลที่อาจเกิดขึ้นภายหลังและจัดการกับปัญหา และทางเลือกอย่างเหมาะสม

การให้คำปรึกษาขั้นวิกฤตหรือฉุกเฉิน จัดให้มีการให้คำปรึกษา และการสนับสนุนแก่นักเรียนหรือครอบครัวของนักเรียนที่กำลังเผชิญกับสถานการณ์วิกฤต ตามปกติเป็นการให้คำปรึกษาในระยะสั้น ๆ และชั่วคราว เมื่อมีความจำเป็นก็อาจใช้วิธีส่งนักเรียนต่อไปยังแหล่งให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ต่อไป

การส่งเรื่องต่อ ผู้ให้คำปรึกษาใช้แหล่งวิชาชีพอื่น ๆ ของโรงเรียนและของชุมชนเพื่อส่งนักเรียนไปรับความช่วยเหลือเมื่อเห็นว่าเหมาะสม แหล่งรับเรื่องต่อเหล่านี้อาจรวมไปถึงหน่วยงานสุขภาพจิต โครงการจัดหางานและฝึกอบรม โครงการฟื้นฟูอาชีพ หน่วยบริการเด็กและเยาวชน หน่วยบริการสังคม และโปรแกรมการศึกษาพิเศษ (ให้เรียนพิเศษ หรือให้เรียนชดเชย)

การสนับสนุนระบบ

การสนับสนุนระบบเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของโปรแกรมแนะแนว (หลักสูตรแนะแนว การวางแผนเป็นรายบุคคล บริการตอบสนอง และการสนับสนุนระบบ) ซึ่งประกอบด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนองค์ประกอบทั้ง 3 เช่นเดียวกับโปรแกรมทางการศึกษาอื่น ๆ

การเลือกวิชาเรียน

นักเรียนจำนวนมากไม่แน่ใจว่าตนควรจะเรียนวิชาใดและมักจะเลือกเรียนวิชาที่เชื่อว่าเรียนง่ายและสนุก ไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกวิชาเรียนในปัจจุบันกับทางเลือกในอนาคตซึ่งตั้งอยู่บนฐานของการเลือกวิชาดังกล่าวนี้ และไม่เข้าใจความต่อเนื่องระหว่างการศึกษากับการเข้าสู่อาชีพ จึงขอแนะนำว่า ในการพิจารณาทบทวนเรื่องการเลือกวิชาเรียนของนักเรียนนั้น ผู้ให้คำปรึกษาควรคุยกับนักเรียนในเรื่องอาชีพที่ชอบและการนำวิชาที่คิดจะเลือกนี้ไปใช้ เพื่อให้บรรลุจุดหมายอาชีพต่อไปในอนาคต

การเตรียมจัดทำแผนงานเมื่อสำเร็จการ ศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตามปกตินักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และเข้าสู่โครงการศึกษาภายหลังระดับมัธยมศึกษา นั้นต้องแข่งขันกันมาก แม้กระนั้นก็ตาม มีหลายกรณีที่นักเรียนไม่ทราบว่าในการรับสมัครเข้าเรียนต่อ นั้นจำเป็นต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ทั้งนี้เพราะเพียงแค่ผ่านการสอบไล่มา และไม่ได้กำหนดจุดหมายด้านการศึกษาต่อและเลือกอาชีพไว้

นักเรียนจำเป็นต้องทราบข้อสนเทศมากมาย เช่น ระดับคะแนนที่ได้รับ คะแนนต่ำสุดที่ผ่านการสอบเข้าได้เมื่อปีที่แล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับการรับสมัคร จำนวนร้อยละของผู้สมัครและที่สำเร็จออกไปแล้ว ระยะและกำหนดเวลาในการศึกษา แนวทางไปสู่อาชีพ เหล่านี้เป็นต้น

นักเรียนยังต้องทราบข้อสนเทศต่าง ๆ เช่น กำหนดวันเปิดและปิดรับสมัครของสถาบันต่าง ๆ ทุกระดับ (ทางด้านการศึกษาและอาชีวศึกษา) หลักฐานต่าง ๆ และเพิ่มสะสมผลงานที่สถาบันต้องการ จัดที่พักอาศัยและค่าเช่าห้องพัก ค่าเช่าหอพักนอกบริเวณ ชื่อเสียงของสถาบัน กำหนดวันประกาศผลว่าสอบได้หรือสอบตก การวางแผนทางการเงินเป็นองค์ประกอบสำคัญของการแนะแนวการศึกษาและการให้คำปรึกษา นักเรียนจะต้องทราบค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ค่าที่พัก ค่าอาหาร เงินใช้สอยประจำตัว ค่าพาหนะ และบริการเงินกู้ยืมสำหรับนักเรียน เงินอุปถัมภ์ของสถานศึกษา และทุนการศึกษา

ท้ายที่สุด นักเรียนที่วางแผนจะไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาอื่น อาจต้องฝึกอบรมในด้านทักษะต่าง ๆ ทางสังคม เช่น วิธีคบเพื่อนใหม่ วิธีแยกตัวจากเพื่อนเก่า วิธีจัดการกับคนและสถานการณ์ที่

ไม่ต้องการ วิธีทำให้ตนเองมีความรู้สึกที่ดี และวิธีติดต่อสัมพันธ์กับครอบครัวของตนเอง

การสนับสนุน

หลายครั้งที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องรับบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านความเป็นอยู่หรือทุกข์สุขของนักเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ให้คำปรึกษาต้องให้ความสะดวกและเอาใจช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ด้านการเรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตร ตามบทบาทนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน และการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและเชื้อชาติ ต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี ต้องพัฒนาคณะบุคลากรของสถานศึกษาในเรื่องยุทธวิธีต่าง ๆ ที่ต้องใช้กับนักเรียนที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ช่วยเหลือครูให้ดูแลเรื่องการเขียนประวัติย่อ จัดให้นักเรียนมีประสบการณ์สมัครงานและจำลองวิธีการสัมภาษณ์ ส่งเสริมนโยบายที่มั่นใจได้ว่าจะก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในเรื่องการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการตัดสินใจของนักเรียนเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพ ประสานงานในการประชุมกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และติดตามผลกระบวนการตามขั้นตอนพัฒนาการของนักเรียน

การให้คำปรึกษาแบบเพื่อนต่อเพื่อน

สถานศึกษาจำนวนมากใช้วิธีให้นักเรียนเป็นเพื่อนผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่นักเรียนคนอื่น ๆ ลิโมเกสและคณะ (Limoges

and colleagues, 1992) ได้จัดลำดับหน้าที่ของนักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นเพื่อนผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพไว้ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยเพื่อนนักเรียนให้สามารถระบุความต้องการของตนหรือคำร้องขอให้ช่วย
 2. ช่วยส่งเรื่องต่อไปยังผู้ให้คำปรึกษาของสถานศึกษาในกรณีที่เป็น
 3. ช่วยให้เพื่อนยืนหยัดอยู่ได้ในทางเลือกอาชีพที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว
 4. ช่วยผสมผสานข้อสนเทศที่มีอยู่แล้วให้แก่เพื่อนด้วยกัน
 5. ช่วยเพื่อนนักเรียนในการสำรวจตนเอง หรือสภาพแวดล้อมเพื่อใช้ในการตัดสินใจ
 6. ช่วยให้เพื่อนนักเรียนใช้ข้อสนเทศด้านการศึกษาและอาชีพให้เป็นประโยชน์
- ตามปกติผู้ให้คำปรึกษาของโรงเรียนเป็นผู้เลือกฝึกและนิเทศแก่เพื่อนผู้ให้คำปรึกษา

การให้เพื่อนช่วยสอน

สถาบันการศึกษาหลายแห่งจัดบริการให้เพื่อนช่วยสอนโดยให้นักเรียนปีที่ 1 ได้รับความช่วยเหลือด้านเนื้อหาวิชาที่ต่อเนื่องกันจากนักเรียนอาวุโส หรือนักเรียนรุ่นพี่ที่เก่งในเนื้อหาวิชานั้น ๆ การจัดบริการให้เพื่อนช่วยสอนนี้ โดยทั่วไปมีหลักการสำคัญอยู่ 3 ประการคือ ต้องสามารถช่วยให้ประสบความสำเร็จด้านวิชาการและด้านบุคคล นักเรียนช่วยสอนต้องทำให้บังเกิดผลแตกต่างที่เด่นชัด และเป็นผู้มี

สมรรถภาพในการให้ความรู้แก่เพื่อนนักเรียนรุ่นน้อง และประการสุดท้าย นักเรียนช่วยสอนต้องเป็นผู้มีฝีมือในการใช้วิธีการสอนเสริมทั้งในด้านการบริหารและปฏิบัติการ

การจัดเวลาของผู้ให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาทุกคนมีปัญหาที่ทำให้วิตกกังวลว่า เขาจะแบ่งสรรเวลาได้มากน้อยเท่าใดในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน เป็นความวิตกกังวลที่เกิดจากความคิดเห็น 2 ประการคือ บ่อยครั้งที่ผู้ให้คำปรึกษาห่วงใยในความลึกซึ้งของปัญหาที่ฝังแน่นอยู่ในเรื่องการตัดสินใจเลือกอาชีพ นิสัยในการเรียนที่ไม่เหมาะสม การนิยมความรุนแรงหรือป่าเถื่อน การใช้สิ่งเสพติดและลักษณะใจลอย และผู้ให้คำปรึกษารู้สึกว่าต้องรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเหล่านี้ในทางกลับกัน ผู้กำหนดนโยบายมักประมาณการความรุนแรงของปัญหาเหล่านี้ต่ำเกินไป และมักกล่าวหาว่าผู้ให้คำปรึกษาไม่สนใจองค์ประกอบอื่น ๆ ของบริการแนะแนว ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร และผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเจรจา ร่วมกัน เพื่อกำหนดสัดส่วนเวลาของผู้ให้คำปรึกษา

ในการกำหนดสัดส่วนการใช้เวลานั้นยังไม่มีแบบอย่างที่เป็นมาตรฐาน แต่จีสเบอร์สและเฮ็นเดอร์สัน (Gysbers and Henderson, 1988) ได้รายงานผลงานของเขตพื้นที่การศึกษา 2 เขต ซึ่งได้จัดแบ่งสัดส่วนของเวลาเพื่อให้โปรแกรมแนะแนวเกิดความสมดุล เขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 2 เขตได้กำหนดเวลาของผู้ให้คำปรึกษาไว้ร้อยละ 30 สำหรับการวางแผนรายบุคคล และการบริการตอบสนองอีกร้อยละ 30 ส่วน

ในเรื่องหลักสูตรการแนะแนวและการสนับสนุนระบบนั้น เขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งกำหนดไว้ร้อยละ 25 และร้อยละ 15 ตามลำดับ แต่เขตพื้นที่การศึกษาอีกเขตหนึ่งกำหนดสัดส่วนที่ตรงข้ามกัน

ตัวอย่างข้างต้นคงจะเป็นประโยชน์ เพราะแต่ละสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องกำหนดสัดส่วนการใช้เวลาของตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโปรแกรมแนะแนว จำนวนผู้ให้คำปรึกษา และทรัพยากรอื่น ๆ รวมทั้งความพร้อมของทรัพยากรในชุมชนที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บริการตอบสนองหรือบริการอื่น ๆ

การจัดสัดส่วนเวลาในสถาบันต่อจากระดับมัธยมศึกษาจะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะมีสถาบันที่จัดหลักสูตรโดยมีการแนะแนวควบคู่ด้วยไม่มากนัก และเพราะว่าบางสถาบันได้จัดให้มีการแนะแนวและบริการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่ “บุคคลภายนอก” ซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางอาชีพของตนเองอยู่แล้ว จำนวนของผู้ใหญ่ที่ได้รับการแนะแนวและการให้คำปรึกษาเช่นนี้ บางครั้งเพิ่มปริมาณขึ้นนับเป็นพัน ๆ คน และบางสถาบันจำเป็นต้องคิดค่าธรรมเนียมแก่บุคคลภายนอกสำหรับบริการนี้ด้วย เมื่อพิจารณาถึงจำนวนคนที่เพิ่มขึ้นเช่นนี้ จึงขอแนะนำว่า สถาบันเหล่านี้ควรจัดให้มีหลักสูตรการแนะแนวอาชีพในโครงการหลักสูตรต่อเนื่องด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

การเผยแพร่งานแนะแนว

ผู้ให้คำปรึกษามักรู้สึกท้อใจที่มีสาเหตุจากความเข้าใจผิดอย่างชัดเจนแม้แต่จากเพื่อนร่วมงานด้วยกันในเรื่องงานที่เขาทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเป็นงานที่สัมพันธ์กับบริการตอบสนองและการวางแผนเป็นรายบุคคล ด้วยเหตุนี้การให้คำปรึกษามักไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร สิ่งที่คาดหวังไว้ก็ไม่เป็นจริง หรือแปรผันเป็นกฎระเบียบหรือการลงโทษ เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องมั่นใจได้ว่าคนทั้งปวงจะต้องเข้าใจอย่างชัดเจนว่าการให้คำปรึกษาคืออะไร และสามารถทำอะไรได้ และทำอะไรไม่ได้บ้าง

ข้อสำคัญก็คือผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีคำอธิบายที่เขียนไว้โดยย่อเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เสนอและผลที่คาดหวังได้จากการแนะแนว การจัดเตรียมเอกสารเช่นนี้จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาทุกคนมีความเข้าใจร่วมกันในภารกิจของตนในสถานศึกษา เอกสารนี้สามารถใช้ได้กับคณะบุคลากรวิชาชีพ ใช้กับนักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองด้วยเช่นเดียวกัน หากจะให้ได้ผลต้องจัดให้มีการอภิปรายโต้เถียงเกี่ยวกับเอกสารนี้ร่วมกับคณะครูอื่น ๆ เพื่อให้ครูเหล่านั้นเข้าใจและใช้อ้างอิงได้

อย่างเหมาะสม ทั้งใช้ในกรณีส่งเรื่องให้คำปรึกษาต่อ หรือรับการแนะแนวต่อไปได้

บริการให้คำปรึกษาทุกด้านควรจัดเตรียมอย่างดี ให้มีการนำเสนออย่างเป็นทางการเท่าที่สามารถทำได้ ความยาวของการนำเสนอควรปรับเปลี่ยนได้ (กล่าวคือประมาณ 5 ถึง 30 นาทีแล้วแต่กรณี) แต่ในการวางแผนระยะแรก ควรใช้เวลาแนะนำเสนอประมาณ 20 นาที หรืออาจยาวนานตามอุดมการณ์สำหรับการนำเสนอเช่นนี้ก็ได้อีก

จิสเบอร์สและเฮ็นเดอร์สัน (Gysbers and Henderson, 1988) ยืนยันว่าการวางแผนประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างจากการวางแผนที่ใช้กันในส่วนอื่น ๆ ของกระบวนการปรับปรุงโปรแกรมแนะแนว ท่านจำเป็นต้องทราบว่าท่านอยู่ ณ ที่ใด นั่นคือ “ท่านกำลังปฏิบัติภารกิจประเมินผลอยู่ในขณะนี้” ในกรณีนี้ถือว่าการสำรวจความคิดเห็น จำเป็นจะต้องทราบว่าตนเองต้องการจะไปทีใด นั่นคือ “จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา” ในกรณีนี้ต้องกำหนดจุดหมายไว้ในโครงการประชาสัมพันธ์ และจำเป็นต้องทราบว่าจะไปถึงที่นั่นได้โดยวิธีใด การวางแผนปฏิบัติการนั้นจะต้องมีจุดประสงค์และกลวิธีหรือยุทธศาสตร์ที่จะต้องทำให้เสร็จสมบูรณ์และเป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ด้วย

เพื่อให้เป็นระบบ จะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ให้เป็นการดำเนินงานส่วนหนึ่งของระเบียบการบริหาร และการปรับปรุงโครงการทั้งหมดของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ที่ไม่สัมพันธ์ในลักษณะบูรณาการไว้ในโครงการทั้งหมด อาจถือว่าเป็นรายการฉาบฉวย และอาจไม่ได้ผลดีพอ ฉะนั้นจำเป็นต้องให้ความสนใจกับการวางแผน

การพัฒนาแผนประชาสัมพันธ์นั้น ขอให้พิจารณาขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดหมายสำหรับการประชาสัมพันธ์ เช่น เพื่อให้ผู้รับบริการทราบ มีความเข้าใจ และให้การสนับสนุนโปรแกรม

2. ระบุกลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมายสำหรับงานประชาสัมพันธ์ เช่น ผู้เรียน ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้บริหาร บุคลากรในหน่วยงานที่จะส่งเรื่องต่อไปให้ ตัวแทน หรือผู้นำชุมชน

3. สอบถามว่าประชากรกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้มีความคิดเห็นประการใดต่อสิ่งที่ท่านกำลังทำอยู่ และเขาคิดว่าท่านควรจะทำอะไร เช่น ข้อมูลที่ท่านได้รวบรวมไว้แล้วในโปรแกรมสำรวจความคิดเห็น

4. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะสำหรับกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม เช่น เพื่อแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมให้พ่อแม่ผู้ปกครองทุกคนทราบ เพื่อขอความสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง

5. พิจารณามีแหล่งทรัพยากรใดบ้างที่มีอยู่ที่จะช่วยงานของท่านได้ ตัวอย่างเช่น แผ่นพับเรื่อง “พบกับผู้ให้คำปรึกษาของท่าน” จดหมายข่าว และโครงการประชุมผู้ปกครอง รายการสนทนาทางวิทยุ และแถลงการณ์ของสถานศึกษา เป็นต้น

6. พิจารณาปัญหาที่กระทบหรือเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เช่น การเชิญผู้นำสมาคมผู้ปกครองมาคุย สนทนา หรือให้เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา จะช่วยให้บุคคลเหล่านี้มีโอกาสเต็มเต็มที่บทบาทความเป็นผู้นำหรือการเป็นตัวแทน และถ้าคำแนะนำของเขา ได้รับความเห็นชอบ โครงการก็จะได้รับการสนับสนุนตามรายการที่ต้องการ

7. แปรสภาพแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เข้าถึงกลุ่ม

ประชากรเป้าหมาย เช่น จดหมายข่าวของสมาคมผู้บริหารก็ใช้เป็นสื่อติดต่อกับผู้บริหาร ถ้าไม่มีเอกสารนี้ ก็จะต้องพิจารณาจัดให้มีแหล่งวิชาการที่เป็นเอกภาพ เช่น จัดให้มีจดหมายข่าวของฝ่ายแนะแนวหรือคอลัมน์ “*มุมมองให้คำปรึกษา*” ในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น

8. กำหนดขั้นตอนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนายุทธศาสตร์เหล่านี้ และให้สัมพันธ์กับแผนงานทั้งหมด

9. กำหนดให้มีคนรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ

10. กำหนดกรอบเวลา

การมีส่วนร่วม

สถานศึกษาและหน่วยงานธุรกิจหลายแห่งกำลังร่วมมือกันในชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาและการฝึกอบรมของนักเรียนความร่วมมือดังกล่าวนี้ได้ปฏิบัติกันมาหลายสิบปีแล้วในด้านอาชีวศึกษาและด้านเทคนิค แต่ความกระตือรือร้นครั้งใหม่ทั้งด้านการศึกษาและธุรกิจที่ร่วมมือกันนี้เป็นการเพิ่มมิติใหม่ซึ่งจะนำมาใช้ได้มากที่เดียวกับเทคนิคการอาชีวศึกษา

ส่วนนายจ้างมักยินดีจัดประสบการณ์ทำงานและฝึกอบรมในสถานประกอบการของตน ทั้งนี้เพราะนายจ้างต้องการมีอิทธิพลในกระบวนการศึกษาของสถานศึกษา จุดประสงค์ในการเข้ามามีส่วนร่วมอาจมีหลายอย่าง เช่น เพื่อมุ่งหาทางปรับปรุงสภาพการเรียนรู้ที่สามารถวัดผลได้ เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์แก่สถาบัน เพื่อให้รู้ถึงสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่แก้ปัญหาที่อาการอย่างเดียวเท่านั้น ฉะนั้นคุณครูควรจะได้รับประโยชน์ในด้านวิชาชีพ

จากการมีส่วนร่วมดังกล่าว ทั้งผู้บริหารและแม้แต่พ่อแม่ผู้ปกครองควร จะเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อเห็นว่าเหมาะสม นอกเหนือไปจากนักเรียนและ ครูอื่น ๆ ด้วย

กิจกรรมปกติที่บริษัทห้างร้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ **การมีส่วนร่วมในห้องเรียน** ให้ลูกจ้างของบริษัทห้างร้าน เข้ามาช่วยงานด้านการเรียนการสอน และช่วยสอนเสริม

การเป็นพี่เลี้ยง (หรือที่ปรึกษา) ให้อาสาสมัครของบริษัท ห้างร้านทำงานร่วมกับนักเรียนโดยให้เป็นพี่เลี้ยงในโครงการเทคนิคใน สถานที่ทำงานของพี่เลี้ยง (อาสาสมัครอาจจะถูกขอร้องให้เข้ารับการ ปฐมนิเทศเป็นเวลาหนึ่งวันตามระบบการศึกษา)

การเรียนภาคฤดูร้อน จัดให้ครูประจำการเข้ารับการฝึกอบรม ประจำเดือนในระหว่างปีการศึกษา

การส่งเสริมสนับสนุน

สถานศึกษาควรเลือกกลวิธีส่งเสริมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับ ลักษณะของชุมชนและภารกิจของโครงการ แวนแซนด์ต์ เพอร์รี่ และ บรอร์ลี่ (Van Zandt, Perry and Brawley, 1992) ได้แจกแจงวิธี การต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมโครงการ เช่น แพ้ผสมผลงาน เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วย

ใบแทรกหรือใบปลิวและอนุสาร เป็นวิธีพัฒนาข่าวสารให้ เป็นไปตามแผนได้อย่างดี เสริมด้วยภาพกราฟฟิก ซึ่งสามารถ แจกจ่ายไปยังกลุ่มสนใจต่าง ๆ ได้ง่าย

ป้ายนิเทศ ติดตั้งไว้ในบริเวณที่เห็นได้ง่ายในสถานศึกษา ป้ายนิเทศสามารถใช้เป็นศูนย์รวมการสื่อความต่าง ๆ การออกแบบควรให้สะดุดตาและมีข้อความที่กระตุ้นให้คิดเพราะสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน

บทความหรือข้อเขียนนำเสนอในหนังสือพิมพ์ของสถานศึกษา หนังสือพิมพ์ที่นักเรียนจัดทำมักไม่มีบทความที่ส่งเสริมโครงการพิเศษให้เด่นขึ้น บทความสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าหมวดวิชา นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน จะทำงานร่วมกันได้อย่างไรในการช่วยเสริมพลังให้นักเรียนตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ ๆ ในชีวิต อันที่จริงโปรแกรมแนะแนวแต่ละด้านสามารถนำมาเสนอให้เห็นจุดเด่นสำคัญ ๆ ในบทความหรือข้อเขียนที่จัดทำเป็นชุดได้

บทความหรือข้อเขียนนำเสนอในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ถ้าหนังสือพิมพ์ในสถานศึกษาจัดทำได้ดี หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอาจต้องการรับฟังบ้าง หนังสือพิมพ์ส่วนมากมีบรรณาธิการด้านการศึกษา ย่อมยินดีที่จะรับบทความที่ส่งมาจากสถานศึกษา

ประกาศข่าวบริการสาธารณะ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐ มักประกาศข่าวที่เชิญชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วม โรงเรียนใดที่พยายามขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน ควรจะถือว่าแหล่งทรัพยากรนี้เป็นสิ่งมีค่า

รายการเพื่อชุมชนจากสถานีเคเบิลทีวีในท้องถิ่น สถานีต่าง ๆ ในท้องถิ่นสนใจที่จะเสนอรายการเด่นๆ เกี่ยวกับโครงการพิเศษในสถานศึกษา จึงควรจัดให้มีฟิล์มภาพยนตร์ไว้มาก ๆ เพื่อแสดงให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของโปรแกรมแนะแนวในสถานศึกษา

ฉลากติดและเสื่อยึด แท้ที่จริงแล้ว สิ่งใดก็ตามที่จะทำให้เห็นถ้อยคำเกี่ยวกับโปรแกรมแนะแนวก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ สัญลักษณ์ง่าย ๆ พร้อมกับชื่อของโครงการ ก็สามารถนำมาถ่ายทอดลงบนวัตถุ เช่น ปากกา ดินสอ ธงปลายแหลม กระดาษห่อหมากฝรั่ง ปกสมุดบันทึก และเยื่อกระดาษ เพียงแค่นี้ก็จะเห็นได้ว่ามีสิ่งอื่นอีกมากที่ช่วยให้มองเห็นสาระสำคัญของโปรแกรมได้

วิดิทัศน์ ผู้เรียน หมวตวิชา และสมาชิกในชุมชนสามารถร่วมมือกันผลิตวิดิทัศน์ส่งเสริม ซึ่งอธิบายให้เห็นพัฒนาการของโปรแกรมแนะแนว ให้ทราบว่าโปรแกรมนี้จะนำไปใช้อย่างไร และชี้ให้เห็นว่าวิธีการประสานงานของชุมชนนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรม วิดิทัศน์ดังกล่าวนี้สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการปฐมนิเทศในชั้นเรียน หรืออาจใช้ในการประชุมร่วมกับหน่วยให้บริการต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้ด้วย

ราตรีสารสนเทศและการอภิปรายสาธารณะ โดยเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้ทราบเกี่ยวกับโปรแกรมและนำเสนอเนื้อหาสาระที่ดำเนินการอยู่ ซึ่งมีโอกาสทำได้มากเพื่อลดปัญหาความเข้าใจผิด ๆ เกี่ยวกับโปรแกรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเป็นวิทยากรรับเชิญ การมีโอกาสเสนอให้กลุ่มคนในจังหวัด ในชุมชน และในกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ ทราบนั้น สามารถส่งเสริมและสนับสนุนหรือให้กลุ่มคนเหล่านี้ช่วยจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโปรแกรมแนะแนวได้

การประเมินผลโปรแกรมแนะแนว

มีความคาดหวังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ว่า หน่วยงานต่าง ๆ ทางสังคม รวมทั้งทางการศึกษาทุกแห่ง จะต้องรับผิดชอบในบริการและโครงการต่าง ๆ ของตน ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่เนื้องานด้านการแนะแนวและการให้คำปรึกษาจะต้องพัฒนามาตรการที่เหมาะสมขึ้น เพื่อประเมินผลการจัดบริการของตน

เฮอร์และแครมเมอร์ (Herr and Cramer, 1988) ได้เสนอแนะข้อคิดพิจารณาไว้ซึ่งอาจถือได้ว่าเหมาะสมมากสำหรับการพัฒนาด้านหลักสูตรการแนะแนว นั่นคือ

1. ควรพิจารณาว่าความรู้ ทักษะ เจตคติและประสบการณ์ใดเหมาะสมกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และนักเรียนทุกคนเมื่ออายุครบวาระที่ต้องออกจากโรงเรียนแล้วนั้น ควรจะมีสัมฤทธิ์ผลในเรื่องใดบ้าง
2. ควรพิจารณาว่าความรู้ ทักษะ เจตคติและประสบการณ์ที่ระบุไว้นั้น ด้านใดเหมาะสมที่สุดสำหรับนักเรียนแต่ละช่วงอายุ
3. ควรพิจารณาถึงวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถจะนำความรู้ ทักษะ เจตคติและประสบการณ์ที่ระบุไว้นั้น มาจัดกลุ่มเพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์ (ของการประเมินผล) ได้

4. ควรพิจารณาว่าเฉพาะแต่ละช่วงอายุนั้น : -

ก. จุดประสงค์ข้อใดสามารถสะท้อนกลับให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าได้บรรลุเป้าหมายของวิชาพื้นฐาน

ข. จุดประสงค์อื่น ๆ นั้น ข้อใดพอจะนำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันได้กับจุดประสงค์หนึ่งหรือหลายข้อในองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ระบุไว้ทางด้านการศึกษาส่วนตนและสังคม

ค. จุดประสงค์ข้อใดเป็นตัวแทนของแกนสำคัญแท้จริงซึ่งจะต้องแยกไว้ต่างหากในโปรแกรมการศึกษาเพื่ออาชีพ

5. ควรพิจารณาการดำเนินงานทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประเมินผลจุดประสงค์ได้ มีวิธีการหลากหลายที่ครูสามารถทำได้ รวมถึงใช้วิธีการอภิปรายเชิงสร้างสรรค์เป็นประจำระหว่างครูกับนักเรียน การจัดให้มีโครงการ การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ใหญ่อื่น ๆ นอกเหนือไปจากครู การจัดโครงการประสบการณ์ทำงาน โครงการติดตามผลงาน และการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียน

6. ควรพิจารณาเกี่ยวกับการใช้หลักฐานบันทึกด้านแนะแนวอาชีพที่จัดให้นักเรียนทุกคน รวมทั้งหลักฐานบันทึกต่าง ๆ ที่แสดงความสำเร็จ หลักฐานเหล่านี้ช่วยให้เห็นภาพรวมของการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และด้านส่วนตัว และสามารถช่วยในการประเมินผลพัฒนาการของนักเรียนได้มาก ระบบการบันทึกหลักฐานในงานแนะแนวควรจัดให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาในเรื่องระบบการเก็บบันทึกหลักฐานด้วย

มาตรฐานของโปรแกรมแนะแนว

จิสเบอร์สและเฮนเดอร์สัน (Gysber and Henderson, 1988) เสนอหลักเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับองค์ประกอบทั้ง 4 ของโปรแกรมแนะแนวไว้ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการแนะแนว

(1) นักเรียนทุกคนได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบให้มีการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ระบุไว้ว่าจำเป็น เพื่อยกระดับพัฒนาการด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสังคม และด้านส่วนบุคคล

(2) กำหนดผลสำเร็จที่ถูกต้องเหมาะสมในด้านพัฒนาการของนักเรียนไว้ในแต่ละระดับชั้นเรียน

(3) การคัดสรรตัวชี้บ่งผลสำเร็จที่ได้รับโดยอาศัยการประเมินความต้องการของนักเรียนสำหรับการเรียนการสอนด้านการแนะแนว

(4) การนำหลักสูตรการแนะแนวมาใช้สอนแก่กลุ่มนักเรียนตามขนาดของชั้นเรียน

(5) ครูผู้สอนได้ช่วยเสริมขยายการเรียนการสอนด้านแนะแนวด้วยวิธีการให้หลักสูตรการแนะแนวหลอมรวมแทรกเข้าไปในหลักสูตรปกติ

(6) จากการร้องขอของครู บทเรียนด้านแนะแนวได้รับการสอนให้เชื่อมโยงกับจุดหมายของครูเฉพาะหน่วยการเรียนรู้หรือวิชานั้น

(7) มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์เพียงพอที่จะใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตรการแนะแนว

(8) มีวัสดุครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับสนับสนุนหลักสูตรการแนะแนว

(9) มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบจากบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ

(10) จัดให้มีการวัดประสิทธิภาพของหลักสูตรการแนะแนวสำหรับแต่ละระดับชั้นเรียนเป็นรายปี

2. การวางแผนเป็นรายบุคคล

(1) นักเรียนทุกคนได้รับข้อเสนอแนะและได้รับความช่วยเหลือในการใช้ทักษะที่จำเป็นต่อการวางแผนและดำเนินการขั้นต่อไปเพื่อมุ่งไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

(2) ความจำเป็นเร่งด่วนอันดับแรกสำหรับองค์ประกอบซึ่งผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้กำหนดเวลาไว้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดไว้ นั่นคือต้องช่วยเหลือให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษา

(3) การสอนด้านแนะแนวโดยตรงนั้น ต้องดำเนินการก่อนที่จะจัดกิจกรรมการวางแผนเป็นรายบุคคล

(4) มีวิธีการดำเนินงานที่เป็นระบบช่วยให้นักเรียนใช้ประโยชน์จากโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนได้ดี ด้วยการจัดรายการปฐมนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

(5) มีวิธีดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักวางแผนหรือเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการดำรงชีวิตที่มีประโยชน์และที่พึงพอใจทั้งในด้านส่วนตัวและสังคม นั่นคือการช่วยให้นักเรียนได้วางแผนการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสม

(6) มีวิธีการดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อช่วยให้นักเรียน

สามารถตัดสินใจเลือกอย่างฉลาดในระหว่างก่อนลงทะเบียนเรียน รวมทั้งในการช่วยให้นักเรียนทราบทางเลือกอื่นที่เป็นไปได้ด้วย

(7) มีวิธีดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจและเคารพตนเอง โดยผ่านการตีความที่มีประสิทธิผล จากผลการทดสอบ

(8) มีวิธีดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถวางแผนหรือเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการดำรงชีวิตที่มีประโยชน์ ที่พึงพอใจทั้งด้านส่วนตัวและสังคมโดยการวางแผนด้านอาชีพ

(9) จัดกิจกรรมเพื่อการวางแผนเป็นรายบุคคลโดยจัดใน ลักษณะกลุ่มใหญ่ กลุ่มขนาดชั้นเรียน กลุ่มย่อย และการปรึกษาหารือ เป็นรายบุคคล

(10) มีการแจกเอกสารสารสนเทศที่จัดพิมพ์น่าสนใจและ ถูกต้องเหมาะสมเพื่อสนับสนุนความเพียงพอในการวางแผนเป็นราย บุคคลของนักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครอง

(11) มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมืออุปกรณ์เพียงพอ สำหรับจัดกิจกรรมเพื่อการวางแผนเป็นรายบุคคล

(12) มีวัสดุที่มีประสิทธิภาพช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรม การวางแผนเป็นรายบุคคล

(13) มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับจาก กิจกรรมการวางแผนเป็นรายบุคคลสำหรับทุกระดับชั้นเรียนอย่าง สม่าเสมอ

(14) มีการวัดผลประสิทธิภาพของกิจกรรมต่าง ๆ ในระบบ การวางแผนเป็นรายบุคคลเป็นประจำทุกปี

3. บริการตอบสนอง

(1) มีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการให้ช่วยแก้ปัญหาฉุกเฉินซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางพัฒนาการด้านสุขภาพส่วนบุคคล ด้านสังคม ด้านอาชีพ และ/หรือด้านการศึกษา

(2) มีความสมดุลในการให้บริการแก่นักเรียนทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการ

(3) มีการจัดบริการตอบสนองอย่างเป็นระบบ เช่น การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การประชุมปรึกษาหารือของคณะบุคลากร การประชุมปรึกษาหารือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง การส่งเรื่องต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน

(4) มีการจัดบริการต่าง ๆ โดยยึดหลักเกณฑ์ความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ

(5) ฝ่ายแนะแนวมีรายชื่อหน่วยงานที่เป็นแหล่งทรัพยากรหรือแหล่งวิทยาการสำหรับการส่งเรื่องต่ออย่างเพียงพอ

(6) ผู้ให้คำปรึกษามีความพร้อมที่จะให้นักเรียนที่มีปัญหาเข้าพบได้

(7) มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์เพียงพอสำหรับการให้บริการตอบสนอง

(8) มีวัสดุที่จะสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

(9) มีการประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนที่มีผลมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ในบริการตอบสนองอย่างสม่ำเสมอ

(10) มีการประเมินผลประสิทธิภาพของกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดบริการตอบสนองเป็นประจำทุกปี

4. การสนับสนุนระบบ

(1) การบริหารที่ส่งเสริมให้ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะพิเศษของตนให้เป็นประโยชน์

(2) การเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้ให้คำปรึกษาในกิจกรรมที่ไม่ใช่การแนะแนวและการให้คำปรึกษานั้นได้รับการปรับปรุงให้ตรงกับสายงานยิ่งขึ้น

(3) ติดตั้งกลไกเครื่องมือติดต่อสื่อสารภายในสถานศึกษาซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการร่วมมือกันระหว่างฝ่ายแนะแนวกับฝ่ายบริหาร

(4) ติดตั้งกลไกเครื่องมือติดต่อสื่อสารภายในสถานศึกษาเพื่อช่วยให้ฝ่ายแนะแนวร่วมมือกับฝ่ายการสอนหรือฝ่ายวิชาการได้สะดวก

(5) ผู้ให้คำปรึกษาได้รับการส่งเสริมให้ใช้โอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพให้เป็นประโยชน์

(6) คณะบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานวิชาชีพแนะแนวโดยตรงในฝ่ายแนะแนวนั้น ได้ให้การสนับสนุนตามความต้องการของคณะบุคลากรผู้ให้คำปรึกษา

(7) จัดให้มีเวลาสำหรับการวางแผนและการประเมินผลกิจกรรมหรือโปรแกรมแนะแนว

(8) ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายตามสมควรให้แก่ฝ่ายแนะแนว

(9) มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมืออุปกรณ์เพียงพอเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(10) จัดให้มีจำนวนผู้ให้คำปรึกษาเพียงพอที่จะให้นักเรียนพบปะได้ เพื่อว่าจะได้มีเวลาในการจัดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมในการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

(11) ผู้ให้คำปรึกษามีโอกาสชี้แจงโปรแกรมแนะแนวและ
การให้คำปรึกษาแก่คณะทำงาน

(12) ผู้ให้คำปรึกษามีโอกาสชี้แจงโปรแกรมแนะแนวและ
การให้คำปรึกษาแก่ชุมชน

สมรรถภาพของผู้ให้คำปรึกษา

คณะกรรมการประสานงานข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพแห่งชาติ (The National Occupational Information Coordinating Committee, 1989) ได้กำหนดให้ผู้ให้คำปรึกษามีสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านการให้คำปรึกษา

- ความรู้เกี่ยวกับปัญหาด้านพัฒนาการที่นักเรียนพุดถึง หรือแสดงออกตลอดช่วงชีวิตของตน
- ความรู้ในการให้คำปรึกษา ทฤษฎี และกลวิธีเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอาชีพ
- ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบต่าง ๆ ที่ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อใช้ในการตัดสินใจ
- ความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอาชีพ ด้านครอบครัว และพัฒนาการส่วนบุคคล
- ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับประชาชนทุกคน
- ทักษะการสร้างสัมพันธภาพเชิงสร้างสรรค์กับนักเรียน

- ทักษะการใช้กลวิธีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านพัฒนาการอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ
- ทักษะการช่วยให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่น ครอบครัว เพื่อน โอกาสทางการศึกษา และฐานะทางการเงิน
- ทักษะที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีอคติอันสืบทอดกันมาจากคนอื่น ๆ โดยทางเพศ เชื้อชาติ อายุ และวัฒนธรรม
- ทักษะที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความเกี่ยวข้องของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับความสำเร็จในสถานประกอบการ
- ทักษะที่ช่วยให้นักเรียนให้รู้จักประเมินข้ออยู่เรื่อย ๆ ในเรื่องจุดหมาย ค่านิยม ความสนใจ และการตัดสินใจเลือกอาชีพของตน
- ทักษะที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักเตรียมตัวที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้หลายบทบาทตลอดชีวิตการทำงาน

ด้านบริการสนเทศ

- ความรู้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวงการเศรษฐกิจ สังคม และตลาดแรงงาน
- ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรม แนวโน้มการจ้างงาน ตลาดแรงงาน และแหล่งอาชีพต่าง ๆ
- ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เช่น พัฒนาการด้านอาชีพ ความก้าวหน้าในอาชีพ และรูปแบบต่าง ๆ ของอาชีพ
- ความรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปและ

บพบาทเหล่านี้มีผลกระทบอย่างไรต่องานอาชีพ ต่อครอบครัว และการใช้เวลาว่าง

- ความรู้เกี่ยวกับข้อสนเทศด้านการจ้างงานและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวางแผนอาชีพ
- ความรู้เกี่ยวกับสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน เช่น กฎหมายแรงงาน ใบอนุญาตทำงาน หลักฐานการทำงาน และประกาศนียบัตรแสดงคุณวุฒิ
- ความรู้เกี่ยวกับหน่วยบริการที่รับเรื่องต่อ หรือหน่วยงานตัวแทนจัดหางานและหน่วยบริการด้านการเงิน ด้านสังคม และด้านส่วนบุคคล
- ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่อาจมีอิทธิพลต่อโครงการพัฒนาด้านอาชีพ
- ทักษะการใช้แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านอาชีพ และมีกลวิธีที่จะใช้กับกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะ
- ทักษะการใช้ระบบสารสนเทศด้านอาชีพที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน

การประเมินเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

- ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีประเมินผลและเครื่องวัดต่าง ๆ ด้านทักษะ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพ
- ทักษะการชี้แนะแหล่งทรัพยากรเพื่อการประเมินที่เหมาะสมกับกลุ่มประชากรและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะ
- ทักษะในการตรวจสอบหน่วยงานที่ทำการประเมินและกลวิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถกำหนดได้ว่ามีความเที่ยงตรง

น่าเชื่อถือ และมีความสัมพันธ์กับเชื้อชาติ เพศ อายุ และชาติพันธุ์ใด

- ทักษะในการดำเนินงาน การตีความ และการนำผลการประเมินไปใช้กับบุคคลแต่ละรายที่ต้องการพัฒนาอาชีพ

การจัดการและการบริหาร

- ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดโปรแกรมพัฒนาการด้านอาชีพ

- ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีและปฏิบัติการประเมินความต้องการด้านต่าง ๆ

- ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านการจัดการ ลักษณะความเป็นผู้นำ และกลวิธีในการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

- ทักษะในการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาการด้านอาชีพ

- ทักษะในการเตรียมข้อเสนอต่าง ๆ งบประมาณ และกรอบเวลาสำหรับโปรแกรมพัฒนาอาชีพ

- ทักษะการออกแบบ ดำเนินการ วิเคราะห์ และการรายงานผลการประเมินรายบุคคลที่ได้รับจากโปรแกรม

การนำไปใช้

- ความรู้เกี่ยวกับการนำโปรแกรมและยุทธวิธีที่วางแผนไว้แล้วไปปฏิบัติ

- ความรู้เกี่ยวกับอุปสรรคที่ขัดขวางการนำโปรแกรมพัฒนาอาชีพไปปฏิบัติ

- ทักษะการนำโปรแกรมของกลุ่มและของรายบุคคลไปใช้

ในด้านต่าง ๆ เช่น การประเมินผล การตัดสินใจ การทำงานทำ การจัด
สารสนเทศด้านอาชีพ และการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ

- ทักษะการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมและบริการ
ต่าง ๆ ด้านการพัฒนาอาชีพ

- ทักษะในการเชื่อมประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ที่ยึด
ชุมชนเป็นฐาน

การปรึกษาหารือ

- ความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีและรูปแบบการให้คำปรึกษาหารือ
- ทักษะการช่วยให้บุคลากรเข้าใจวิธีนำแนวความคิดด้าน
การพัฒนาอาชีพไปผสมผสานกับข้อเสนอต่าง ๆ ให้แก่ผู้ร่วมโปรแกรม
- ทักษะการปรึกษาหารือกับฝ่ายต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล เช่น
นายจ้าง กลุ่มประชาคมในชุมชน และประชาชนทั่วไป
- ทักษะการเผยแพร่จุดหมายและสัมฤทธิ์ผลของโครงการ
แก่บุคลากรผู้บัญญัติกฎหมาย กลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ และบุคคลชั้นนำอื่น ๆ

ประชากรเฉพาะกลุ่ม

- ความรู้เกี่ยวกับการชี้ให้เห็นความแตกต่างเรื่องค่านิยม
ในด้านวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมดังกล่าวกับค่านิยม
ในเรื่องงาน

- ความรู้เกี่ยวกับความต้องการวางแผนประกอบอาชีพที่
พิเศษแตกต่างออกไปของชนกลุ่มน้อย ผู้หญิง คนพิการ และผู้สูงอายุ

- ความรู้เกี่ยวกับแนวทางเลือกต่าง ๆ ตามความต้องการ
วางแผนอาชีพสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการแนวทางเลือกเฉพาะเจาะจง

การฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษา

การเตรียมการให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถพัฒนาและนำโปรแกรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพไปปฏิบัติได้จริง จำเป็นอย่างยิ่งต้องพิจารณาโปรแกรมการฝึกอบรมใหม่อีกครั้งหนึ่ง เจปเสน (Jepsen, 1992) ได้รายงานว่าผู้ให้คำปรึกษาของสถานศึกษาส่วนมากจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมในภารกิจ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ ผู้ให้คำปรึกษาของสถานศึกษาจะต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้สามารถ

(ก) เข้าใจความคิดและความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในปัจจุบันและโครงการในอนาคต

(ข) สื่อความเข้าใจนั้นได้

(ค) จัดหาสิ่งสนับสนุนและสิ่งที่ทำลายได้

ผู้ให้คำปรึกษาต้องพร้อมให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสถานการณ์ที่เผชิญอยู่อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงจุดหมายของตน และสามารถนำแผนการไปปฏิบัติจนบรรลุจุดหมายนั้น ช่วยให้นักเรียนสำรวจตรวจสอบคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง (เช่น ค่านิยม ความถนัด ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความหวัง ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ)

ว่าสิ่งเหล่านี้อาจมีผลกระทบต่อทางเลือกและบทบาทในชีวิตอย่างไรหรือไม่ นอกจากนี้การให้คำปรึกษาด้านอาชีพยังเกี่ยวข้องกับการช่วยให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลาต่าง ๆ ในชีวิต ผู้ให้คำปรึกษาต้องสามารถเป็นผู้นำโปรแกรมพัฒนาด้านอาชีพที่เป็นระบบภายในกรอบงานแนะแนวที่พัฒนานั้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ผู้ให้คำปรึกษาของสถานศึกษาต้องได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการให้คำปรึกษาซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน และแบบสำรวจ สมุดปฏิบัติงาน กิจกรรมกลุ่มย่อย และโปรแกรมแนะแนวที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วย การให้คำปรึกษาอาจใช้กับนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อยก็ได้

2. การจัดบริการสนเทศ ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านแหล่งสนเทศเกี่ยวกับระบบการศึกษาและการฝึกอบรม โครงสร้างของตลาดแรงงาน แนวโน้มการจ้างงาน หรือการมีงานทำ และการตีความข้อสนเทศที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจด้วยตนเองของนักเรียน ผู้ให้คำปรึกษาต้องได้รับการฝึกวิธีใช้แหล่งข้อสนเทศให้เป็นประโยชน์ เช่น ระบบข้อสนเทศด้านอาชีพที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วย ห้องสมุด โสตทัศนูปกรณ์ ทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ การติดตามดูงานต่าง ๆ ที่ปรึกษาและบุคคลที่เป็นต้นแบบ และการติดต่อเป็นการส่วนตัว ทำยที่สุดผู้ให้คำปรึกษาต้องสามารถสอนผู้อื่นให้รู้จักวิธีเข้าถึงและวิธีใช้ข้อสนเทศให้เป็นประโยชน์เพื่อดำเนินการด้านอาชีพของตน

3. การสอน ผู้ให้คำปรึกษาของสถานศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องกระบวนการกลุ่มและการสอนที่เน้นการพัฒนาบุคคลเป็นศูนย์กลาง

เพื่อใช้ในการสอนวิชาการแนะแนวในชั้นเรียน รวมทั้งการสอนและ/หรือการฝึกนักเรียนให้มีทักษะต่าง ๆ ในการติดต่อ และการนำเสนอ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองต่อนายจ้าง หรือการสมัครเข้าโครงการฝึกอบรม ผู้ให้คำปรึกษาต้องพร้อมที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องตลาดงานในท้องถิ่น และแหล่งฝึกปฏิบัติงานรับจ้าง และฝึกอบรมนักเรียนให้มีทักษะที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การเสาะหางานและการสมัครงาน ซึ่งจำเป็นสำหรับการเข้าสู่การจ้างงานเต็มเวลาต่อไป

4. การจัดการและการพัฒนาโปรแกรม เนื่องจากผู้ให้คำปรึกษาต้องปลืงตนจากการให้คำปรึกษาครั้งละคนตามที่เคยปฏิบัติ เพื่อเข้าสู่โปรแกรมแนะแนวอาชีพที่เป็นระบบ ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องมีทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การจัดการ การดำเนินงานและการวัดผลโปรแกรมเหล่านี้ หากผู้ให้คำปรึกษาจะประสานงานกับโปรแกรมพัฒนาอาชีพ ก็จำเป็นต้องมีทักษะและความรอบรู้ในเรื่องต่อไปนี้ คือ การมองเห็นภาพในอนาคตขององค์กร การเสนอแนวคิดและการวางแผนโครงการ การประเมินผลสถานภาพและความต้องการ การพัฒนายุทธวิธีที่จะนำไปใช้ การดำเนินงานตามโครงการ การเป็นผู้นำ และการใช้ทักษะในการวัดผล การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงและพลวัตขององค์กร รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปทางการศึกษาด้วย

5. การปรึกษาหารือ สถานศึกษาต้องจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้ให้คำปรึกษาโดยให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ปรึกษาหารือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้ประสานงานในโครงการจัดประสบการณ์ในงานและผู้อื่นที่

สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้านวิชาการ การพัฒนาด้านอาชีพ และด้านสังคม ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลสำคัญ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่สามารถให้คำปรึกษาและให้ ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อและต้องการออกไป ประกอบอาชีพ และในการประชุมทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็น ทางการ ผู้ให้คำปรึกษาต้องทำหน้าที่เสมือนตัวแทนของสถานศึกษา ในการหารือเรื่องกิจกรรมและสวัสดิการของผู้เรียน นอกจากนี้ต้องแจ้ง ผู้เรียนให้ทราบถึงบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายนอกสถานศึกษา และ ดำเนินการส่งนักเรียนต่อไปรับบริการนั้น

6. การสนับสนุน ผู้ให้คำปรึกษาของสถานศึกษาควร สนับสนุนการฝึกอบรมในท้องถิ่นและสนับสนุนผู้กำหนดนโยบายการ จ้างงานเพื่อช่วยเหลือหางานให้นักเรียนที่จบการศึกษาและผู้ที่มีลักษณะ พิเศษ เนื่องจากนักเรียนเหล่านี้อาจมีฐานะยากจน เช่น ชนกลุ่มน้อย หรืออยู่นอกโครงสร้างของโอกาสที่จะได้งานทำ ผู้ให้คำปรึกษาจึงต้อง ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนสนับสนุนเรื่องนี้ ในบางครั้งต้องชี้ให้เห็น ความจำเป็นของการมีงานทำโดยเสนอบริการเป็นระบบระหว่างการทำ คำปรึกษาเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล หรือการร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ที่รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดีทั้งเป็นราย บุคคลและเป็นกลุ่ม อยู่ในฐานะที่จะต้องดำเนินการติดต่อประสานงานเรื่อง นี้อย่างรอบคอบสอดคล้องกับแนวคิดของผู้กำหนดนโยบาย ฉะนั้น จึงจำเป็นที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องฝึกฝนทักษะการนำเสนอและการเจรจา ต่อรอง และเนื่องจากในขณะนี้ผู้หญิงและประชากรกลุ่มอื่น ๆ ได้รับความ ส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษาเพิ่มมาก

ขึ้นเรื่อย ๆ ฉะนั้นผู้ให้คำปรึกษาต้องเข้าใจความต้องการเหล่านี้ และต้องให้ความมั่นใจได้ว่าผู้เรียนจะยอมรับและปรับตัวเข้ากับการฝึกปฏิบัติทางการเรียนได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันผู้ให้คำปรึกษาต้องทำหน้าที่ป้องกันการออกกลางคันของผู้เรียน เข้าใจเหตุผลการออกกลางคัน และหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้อย่างเหมาะสมร่วมกับครูผู้สอน ฝ่ายบริหาร และพ่อแม่ผู้ปกครอง

การพัฒนาอาชีพสำหรับเด็กหญิงและสตรี

ความเชื่อที่ว่าวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นวิชาสำหรับนักเรียนชายนี้ ยังคงแพร่สะพัดและมีอิทธิพลต่อการเลือกวิชาเรียนของนักเรียนหญิงเป็นจำนวนมาก ความเชื่อนี้ได้รับการเสริมแรงให้เข้มข้นยิ่งขึ้น เมื่อใดก็ตามที่นักเรียนหญิงมีปัญหาเรียนวิชาดังกล่าวได้ไม่ดีจะมักได้รับการให้อภัย เนื่องจากความเชื่อที่ว่าผู้หญิงไม่มีความถนัดในทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้วยเหตุนี้จึงมีผลทำให้นักเรียนหญิงถอนตัวจากการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ในอัตราที่สูงมาก

เมื่อพิจารณาในเรื่องพัฒนาการด้านอาชีพของผู้หญิงก็ต้องพุ่งความสนใจไปที่ขอบข่ายเนื้อหาสาระทั่วไปที่หล่อหลอมและกำหนดบทบาทสำคัญในการพัฒนาอาชีพของทั้งเพศชายและหญิง การตัดสินใจเลือกอาชีพและบทบาทอย่างอิสระหรือเลือกตามประเพณีของสังคมก็ตามย่อมมีผลสำคัญต่อประสบการณ์และบุคลิกภาพของมนุษย์ คือพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความคาดหวังของผู้อื่น ผู้อื่นเป็นบ่อเกิดสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกต่อตัวเอง และผู้อื่นนั่นเองเป็นผู้ให้ประสบการณ์ซึ่งมีผลต่อเจตคติของมนุษย์ในเวลาต่อมา

แอสติน (Astin, 1985) ได้ให้ข้อสังเกตว่าโครงสร้างแห่ง

โอกาสที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายเพื่อสตรี รวมถึงความเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมใช้แรงงาน ภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน เป็นผู้ประสบความสำเร็จและเป็นอิสระ มีอายุยืนยาวขึ้น มีการหย่าร้างเพิ่มขึ้น ไม่มีอาชีพดั้งเดิมใด ๆ เปิดรับสมัคร การพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการสืบพันธุ์ทำให้ชะลอการมีบุตรให้นานออกไปได้อย่างปลอดภัย การออกกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิสตรี เช่น ความเท่าเทียมกัน กฎหมาย เกี่ยวกับการกระทำทารุณต่อผู้หญิง และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทาง เศรษฐกิจ บางครั้งช่วยลดอุปสรรคที่เผชิญอยู่ในตลาดแรงงานให้ลด น้อยลงไป

แอสติน ได้สรุปว่า มีปัจจัย 4 ประการที่มีผลกระทบต่อ บทบาทของทั้งเพศชายและเพศหญิง ดังนี้

(1) **แรงกระตุ้น** ในรูปแบบความจำเป็นพื้นฐาน 3 ประการ (เพื่อความอยู่รอด เพื่อความสุขความพอใจ และเพื่อการมีส่วนร่วม) ซึ่งทั้งเพศชายและหญิงมีเหมือนกัน ได้แก่ งานที่มุ่งเพื่อการผลิต หรือ แสดงถึงความสำเร็จ งานที่ได้ค่าจ้างตอบแทน งานอาสาสมัครหรืองาน ในครอบครัว งานที่สามารถสนองความต้องการดังกล่าวนี้ได้

(2) **ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่กำหนดบทบาททางเพศ** ได้แก่ บรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดผ่าน ทางครอบครัว การเล่น ประสบการณ์ที่ได้รับจากสถานศึกษาและระยะ เริ่มต้นของการทำงาน กระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กที่ สนองความต้องการพื้นฐานทั้ง 3 ประการ การจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กขึ้นนั้น ทำให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาประสบการณ์ของตน ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อแนวทางเลือกอาชีพและพฤติกรรมในการทำงาน

(3) **โครงสร้างแห่งโอกาส** ซึ่งรวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว ตลาดแรงงาน ลักษณะอาชีพต่าง ๆ และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการค้นพบทางวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และความเคลื่อนไหวหรือขบวนการทางสติปัญญาและสังคม

(4) **ความคาดหวังในงาน** ซึ่งรวมถึงความเข้าใจ ความสามารถและจุดแข็งของตน ทางเลือกที่มีอยู่และชนิดของงานที่สามารถสนองความต้องการของตนได้มากที่สุด กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและจากความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับโอกาส เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดความคาดหวังในงาน อย่างไรก็ตาม เมื่อโครงสร้างแห่งโอกาสเปลี่ยนแปลงมนุษย์ก็ต้องปรับเปลี่ยนความคาดหวังในงานตามไปด้วย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแรงกระตุ้นที่มีต่องานของผู้หญิงมีลักษณะเหมือนกับของผู้ชาย อย่างไรก็ตามความคาดหวังในงาน ผลที่จะได้รับจากการทำงาน ซึ่งเห็นได้จากการเลือกงานและพฤติกรรมที่แสดงออกในอาชีพ ย่อมมีแนวโน้มที่จะแตกต่างกัน เนื่องจากวิถีสังคมที่กำหนดบทบาทของเพศชายและเพศหญิงซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมของเพศชายและหญิงต่างกัน และเนื่องจากโครงสร้างแห่งโอกาสสำหรับผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามแนวโน้มปัจจุบันที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสตรี โดยให้สตรีมีอิสระในการเลือกทางเลือกที่มีมากมาย โครงสร้างของโอกาสจึงมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น พัฒนาการเช่นนี้ช่วยชี้ให้เห็นความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในปัจจุบันจากการมีส่วนร่วมในแรงงานและการเลือกงานของสตรี

ซุงเกอร์ (Zunker, 1990) ได้กล่าวถึงสภาพการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่สตรีในปัจจุบัน ผู้หญิงจัดลำดับความสำคัญด้านอาชีพใหม่และมองไกลออกไปจากบทบาทการทำงานที่เคยทำอยู่เดิม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้หญิงมีโอกาสเลือกอาชีพได้มากกว่าเดิม แต่ก็ยังมีอุปสรรคในโลกของการทำงานอยู่มาก ทำให้จำเป็นต้องปรับรูปแบบโปรแกรมให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่ผู้หญิงขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันด้านอาชีพระหว่างเพศชายและหญิง

ลักษณะครอบครัวแบบเดิมที่ผู้หญิงทำงานบ้านเป็นแม่บ้านและผู้ชายเป็นฝ่ายทำงานหาเลี้ยงชีพนั้นจะหมดไปไม่ช้า ปัจจุบันผู้หญิงจำนวนมากขึ้นกำลังรับบทบาทสองด้าน คือเป็นทั้งแม่บ้านและคนทำงานนอกบ้านด้วย และผู้ชายกำลังมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานบ้านและครอบครัวมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีช่องว่างซึ่งมีความสำคัญมาก การแสดงบทบาททั้งสองอย่างก่อให้เกิดความขัดแย้งโดยเฉพาะสำหรับผู้หญิงที่อยากทำงานที่ตรงกับความต้องการเฉพาะของตนเองจริง ๆ ซึ่งวิธีการให้คำปรึกษาด้านอาชีพควรมีลักษณะปลอดจากความเชื่อตาม ๆ กันในเรื่องบทบาททางเพศ

องค์ประกอบด้านพัฒนาการสำหรับเด็กหญิงนั้นก็ช่วยให้เด็กพร้อมรับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพได้เช่นกัน ปัจจัยสำคัญของการให้คำปรึกษาสามารถช่วยเด็กหญิงให้อาชนะการตามอย่างในเรื่องบทบาททางเพศได้ และรวมไปถึงการชี้ให้เอาแบบอย่างผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จในอาชีพเป็นต้นแบบหรือเป็นผู้ให้คำปรึกษา ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับความลำเอียงทางเพศและความยุติธรรมทางเพศที่ผู้สนใจประเมินไว้นั้น เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก และเกี่ยวเนื่องกับปัญหา

ทางเทคนิคมากมาย เช่น การพัฒนาแบบทดสอบ การอ้างอิงบรรทัดฐาน และประเด็นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม แนวทางปฏิบัติที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความยุติธรรมทางเพศในแบบสำรวจความสนใจอาชีพนั้น ในขั้นต้นจะช่วยส่งเสริมทั้งสองเพศได้ โดยเฉพาะการพิจารณาโอกาสทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ

ประเด็นเกี่ยวกับเพศและความเท่าเทียมทางเพศ

ผู้ให้คำปรึกษาและครูผู้สอนต้องตระหนักในเรื่องบทบาทและความไม่ยุติธรรมทางเพศ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อทางเลือกและการพัฒนาอาชีพในเพศทั้งสองได้ ประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษคือ การช่วยผู้เรียนทั้งเด็กหญิงและชายให้เลือกข้อเลือกที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิมสืบต่อกันมา กล่าวคือข้อเลือกที่ไม่ยึดติดกับอดีตในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ชนชั้น หรือความพิการ ผู้หญิงและชนกลุ่มน้อยไม่ได้แสดงให้เห็นว่าได้งานอาชีพที่มีค่าจ้างสูงหรือที่ใช้ทักษะขั้นสูงเลย ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องช่วยผลักดันให้มีการเปิดโอกาสต่าง ๆ ที่ได้รับการปฏิบัติเสมอมาก่อนด้วย

ผู้ให้คำปรึกษาจะต้อง

(1) ปราศจากอคติต่อทั้งเพศชายและหญิง และในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความพิการ รวมทั้งต้องตรวจสอบเจตคติของตนเองด้วย

(2) ตรวจสอบคุณค่าของเครื่องมือประเมินผลใหม่อีกครั้ง รวมทั้งประโยชน์จากการนำเครื่องมือประเมินผลไปใช้

(3) พัฒนาโครงการด้านอาชีพที่ให้ความยุติธรรมในเรื่องเพศและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

- (4) ทำให้มั่นใจได้ว่าข้อสนเทศที่ให้แก่ผู้เรียนนั้นถูกต้อง
- (5) ให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนต้องเลือกทางเลือกใหม่ที่อาจเป็นความเสี่ยง
- (6) ส่งเสริมทางเลือกที่ไม่เดินตามความนิยมดั้งเดิม
- (7) ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงนโยบายของสถานศึกษา
- (8) จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น
- (9) พัฒนานักเรียนให้มีความสำคัญกว่าเป็นผู้มีความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อนักเรียนจะได้เชื่อมั่นว่าตนสามารถควบคุมกำหนดวิถีชีวิตของตนได้มากขึ้น

แนวทางการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่เด็กหญิงและสตรี

ผู้ให้รายละเอียดสาระในส่วนนี้คือ วาเลอรี วาร์ด และลินน์ บีซันสัน (Valerie Ward and Lynne Bezanson) แห่งมูลนิธิให้คำปรึกษาและการแนะแนวของประเทศแคนาดา (The Canadian Guidance and Counselling Foundation) ดังต่อไปนี้

การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ ประกอบด้วยบริการและโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนสามารถพัฒนาและตัดสินใจเลือกในทางที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงบทบาทของตนในด้านอาชีพ ครอบครัว และสังคม การปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบนั้นผู้ให้คำปรึกษาต้องมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางเพศที่มีต่อพัฒนาการของมนุษย์ และต้องนำความรู้นี้ไปใช้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่สตรีให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบ ควรมีกฎหมายบัญญัติ

ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่เด็กหญิงและสตรียึดแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาพึงระมัดระวังในการตั้งข้อสมมติฐานที่นำทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ให้คำปรึกษา และพึงจำไว้ว่าทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านั้นอาจนำไปใช้กับผู้ชายและผู้หญิงได้ต่างกัน ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาต้องตรวจสอบเกณฑ์มาตรฐานและสมมติฐานอื่น ๆ รองรับการปฏิบัติงานต่อไปอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ได้ใช้ทฤษฎีและต้นแบบที่เป็นอิสระจากความลำเอียงทางเพศและบทบาทของเพศที่เชื่อตามกันมา และพึงส่งเสริมให้เด็กหญิงและสตรีประจักษ์แจ้งในศักยภาพของตนเอง

2. ผู้ให้คำปรึกษาพึงลงความเห็นว่ามีข้อจำกัดใด ๆ มาชี้แนะหรือเปลี่ยนแปลงจุดหมายสำคัญในการให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้คำปรึกษาพึงให้ความมั่นใจได้ว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการเปิดกว้างและไม่มีผู้ใดถูกจำกัดด้วยสาเหตุเรื่องเพศ เชื้อชาติ อายุ ความพิการ ชาติพันธุ์ ความผันแปรทางเพศ หรือการนับถือศาสนาใด กล่าวคือเปิดโอกาสกว้างให้ได้สำรวจทางเลือกอาชีพใดก็ได้

3. พึงระลึกอยู่เสมอว่า การใช้ถ้อยคำที่ควรใช้กับเพศชาย เพื่อแสดงถึงความเป็นกลางในเรื่องเพศนั้น สะท้อนให้เห็นความลำเอียงเป็นปฏิบัติกับต่อผู้หญิง ผู้ให้คำปรึกษาพึงใช้ภาษาอย่างรัดกุมที่แสดงความยุติธรรมต่อเพศทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน และมั่นใจได้ว่าแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ช่วยในการตัดสินใจของผู้รับคำปรึกษานั้นมีความเป็นกลางหรือยุติธรรมต่อเพศ นอกจากหลักการนี้แล้ว ผู้ให้คำปรึกษาพึงหลีกเลี่ยงการใช้คำคุณศัพท์ทั่วไปเพื่ออธิบายลักษณะผู้หญิงที่พิการต่าง ๆ (เช่น ตาบอด หูหนวก เป็นต้น) เพื่อหลีกเลี่ยงไม่เน้นมากเกินไปในเรื่องความพิการ ควรใช้ข้อความหรือวลีเชิงพรรณนา (เช่น ผู้หญิงที่มีความพิการทางสายตา)

4. ผู้ให้คำปรึกษาพึงมีความรู้เกี่ยวกับหน่วยบริการเสริมสำหรับสตรี (เช่น สถานบริการรับเลี้ยงเด็ก สถาบันช่วยเหลือด้านกฎหมาย สถานบริการดูแลสุขภาพ สำนักงานบริการขนส่ง หน่วยบริการฉุกเฉิน) และช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาดัดต่อกับแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการให้คำปรึกษา ที่ได้มีช่องว่างในหน่วยบริการเสริมดังกล่าวแก่สตรี ผู้ให้คำปรึกษาอาจทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาระบบการส่งเสริมเช่นนี้ขึ้นในชุมชนของตน

5. ผู้ให้คำปรึกษาต้องแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอและตระหนักในอิทธิพลต่าง ๆ ทางสังคม ชีววิทยา และจิตวิทยาที่มีต่อการพัฒนาสตรี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านอาชีพ ในส่วนของการพัฒนาด้านวิชาชีพนั้น ผู้ให้คำปรึกษาเองต้องรอบรู้เกี่ยวกับประเด็นสำคัญ ๆ โดยเฉพาะที่อาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของเด็กหญิงและสตรี เช่น ความสมดุลระหว่างบทบาทในงานอาชีพและบทบาทในครอบครัว ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจอบรมและการจ้างงานผู้หญิงในงานอาชีพที่ไม่เคยมีผู้หญิงฝึกอบรมหรือทำมาก่อน ความรุนแรงในครอบครัว การลวนลามและการประทุษร้ายทางเพศในขณะเดียวกัน ผู้ให้คำปรึกษาต้องแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษาโดยเฉพาะสำหรับกลุ่มย่อย ๆ เช่น ผู้หญิงที่มีความพิการ ผู้หญิงที่มีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ผู้หญิงที่ได้รับสวัสดิการในระยะยาวและผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องหาที่เป็นผู้หญิง

6. ผู้ให้คำปรึกษาพึงเข้าใจว่า แหล่งมูลเหตุความยุ่งยากของผู้รับคำปรึกษาที่เป็นสตรีนั้น ส่วนใหญ่ไม่เพียงแต่เกิดจากตัวผู้หญิงเองเท่านั้น แต่เกิดเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านสถานภาพ หรือด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นข้อจำกัดหรือสกัดกั้นแนวความคิดต่อตนเอง สกัดกั้น

ความใฝ่ฝันและโอกาสที่เปิดให้แก่ผู้หญิง ผู้ให้คำปรึกษาพึงรำลึกและควรมีความรู้สึกร่วมต่อผลกระทบจากความเชื่อที่สืบทอดกันมา ต่ออคติหรือการเลือกปฏิบัติ หรือการแตกแยกโดยถือเรื่องเพศเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับที่ยึดถือเอาเรื่องเชื้อชาติ อายุ ความพิการ ชาติพันธุ์ ความผันแปรทางเพศและการนับถือศาสนา นั่นคือ เป็นงานที่จะต้องสกัดกันผลกระทบในเชิงลบของการมีเจตคติและการกระทำดังกล่าวนี้

7. ผู้ให้คำปรึกษาพึงระวังและทบทวนค่านิยมและอคติของตน และผลกระทบของค่านิยมและอคติที่มีต่อผู้รับคำปรึกษาที่เป็นสตรี พึงประเมินและกำกับดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เพื่อให้มั่นใจได้ว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างยุติธรรมต่อเพศ และต้องมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาวิชาชีพ การให้คำปรึกษาและ/หรือให้การนิเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือชี้แนะ และปฏิบัติงานเพื่อให้อคติส่วนบุคคลมีผลกระทบอยู่ในวงจำกัดหรือลดน้อยลงในการให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาที่เป็นเพศหญิง

8. ผู้ให้คำปรึกษาพึงสนับสนุนให้มีการกำจัดความมีอคติทางเพศให้หมดสิ้นไปในสถาบันและบุคคล โดยส่งเสริมให้มีการปฏิบัติแก่บุคคลอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน ด้วยการจัดให้มีกิจกรรม โครงการ ทฤษฎี การฝึกหัดและการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานและของผู้รับคำปรึกษา โดยถือว่าผู้ร่วมงานและผู้รับคำปรึกษาเหล่านี้มีศักยภาพเต็มเปี่ยม

9. พึงระลึกอยู่เสมอว่าในบางสถานการณ์ผู้รับคำปรึกษาจะพึงพอใจมากขึ้นที่จะขอรับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้ามกับตน ฉะนั้นหากเป็นไปได้ควรให้โอกาสแก่ผู้รับคำปรึกษาได้เลือกผู้ให้คำปรึกษาด้วยตนเอง

แหล่งอ้างอิง

Astin, Helen S., 1985. The Meaning of Work in Women's Lives: A Sociopsychological Model of Career Choice and Work Behavior. The Counselling Psychologist, 12:4 p.117-126.

Azrin, Nathan H., and Besalel, Victoria A., 1980, A Job Club Counsellor's Manual: a Behavioral Approach to Vocational Counseling, University Park Press, Baltimore.

Bessert, Carol, Crozier, Sharon D., and Violato, Claudio, 1988, Strategies for Career and Life Management, Edmonton, Weigl,

California State Department of Education, School Climate and Student Support Services Unit, (1987) Program Quality Reviews for Guidance and Counselling,

Career Ware, Choices, ISM Corporation, Ottawa,

Davison, Catherine V., and Tippett, L. Glen, 1977, Creating a Career: Career Planning and Job Search Workbook, Ottawa-Hull, Employment and Immigration,

Davison, Catherine V., and Tippett, L. Glen, 1977, Creating a Career: Instructor's Manual, Ottawa-Hull, Employment and Immigration,

Engel, E., Castille, R., and Neely, J., (1987, March) Why have a traumatic time creating an accountable developmental guidance program when somebody else already had that particular nervous breakdown? Paper presented to the convention of the American Personnel and Guidance Association, Washington D.C.

Gysbers, Norman C., and Henderson, Patricia, 1988, Developing and Managing Your School Guidance Program, AACD,

Herr, Edwin L., and Cramer, Stanley H., 1988, Career Guidance and Counseling Through the Life Span, Glenview, Scott Foresman,

Jenschke, Bernhard, 1988, Vocational Guidance - A Vital Aspect for the Advancement of Technical and Vocational Education, Educational and Vocational Guidance Bulletin, 64-67, 48/1988.

Jepsen, David, and others, 1992, The School Counselor and Comprehensive Programs for Work-Bound Youth, American Counseling Association, Alexandria.

Krumboltz, J.D., 1983, Private Rules and Career Decision Making, Columbus, National Center for Research in Vocational Education, Ohio State University,

Limoges, Jacques, Monast, Louise, Robert, Andrée, and Gosselin, Jean, 1992. Training Peer Career Counsellors, The Trainer's Manual, Editions du CRP, Faculté d'éducation, Université de Sherbrooke, Sherbrooke, Canada,

Manchester City Council Education Committee September, 1991, Work Experience: The Future

Mills, Arthur F., 1987, Counsellor's Manual for the Job Finding Club, Ottawa, Canada Employment and Immigration Commission,

Mitchell A.M. and Gysbers, N.C. (1987) Comprehensive School Guidance and Counselling Programs. In The Status of Guidance and Counselling in the Nation's Schools (pp 23-39) Washington, D.C., American Personnel and Guidance Association.

Myrick (1987) Developmental Guidance and Counselling: A Practical Approach, Minneapolis, Educational Media,

National Occupational Coordinating Committee, 1989, National Career Development Guidelines, Washington, D.C.,

Ontario Ministry of Education, Guidance 84, Toronto, 1984.

Super, Donald E. Assessment in Career Guidance: Toward Truly Developmental Counselling, Personnel and Guidance Journal, May 1983, p. 555-562.

Super, Donald E. et al, 1974, Measuring Vocational Maturity for Counselling in Evaluation, Washington D.C., American Personnel and Guidance Association,

Thoresen, Carl E., and Ewart, Craig K., Behavioral Self-Control and Career Development, in Whiteley, John M., and Resnikoff, Arthur, Career Counseling, Brooks/Cole. Monterey, California, 1978.

Van Zandt, C.E. (Zark), Perry, Nancy S., and Brawley, Kay T., 1992, Get A Life, Your Personal Planning Portfolio for Career Development, Facilitator's Manual, American School Counsellors' Association,

Walz, Garry, Bleuer, Jeanne C., and Maze, Marilyn, 1989, Counselling Software Guide, American Association for Counselling and Development, Alexandria,

Zunker, Vernon G., 1990, Career Counselling: Applied Concepts of Life Planning, Pacific Grove, Brooks/Cole,

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการแปลหนังสือเพื่อพัฒนาการศึกษา

นายประพัฒพงศ์ เสนาฤทธิ์	อธิบดีกรมวิชาการ
นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองอธิบดีกรมวิชาการ
นายประสาท สอ้านวงศ์	รองอธิบดีกรมวิชาการ

ผู้แปล

นายอภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ

ผู้ตรวจ

นายสวัสดิ์ สุวรรณอักษร

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นางสาวจินตนา ไบกาชูย์
นางสาวอุษณีย์ วัฒนพันธ์

บรรณาธิการ

นางสาวอังคณา ผิวเกลี้ยง

ผู้ออกแบบปก

นางสาวพรรณมณี ชูเชาว์
นางสาวอังคณา ผิวเกลี้ยง

นายอภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ

ผู้แปล

นายอภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ นักวิชาการศึกษา ระดับ 8
หัวหน้ากลุ่มพัฒนาแนะแนวการศึกษา ศูนย์แนะแนวการศึกษา
และอาชีพ กรมวิชาการ

ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขา
ภาษาศาสตร์ (Linguistics) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ปริญญาโท การแนะแนว (M.A. in Guidance)
จาก University of South Florida เมือง Tampa รัฐฟลอริดา
ประเทศสหรัฐอเมริกา

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

การแนะแนวการศึกษาและอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทั้งในด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ด้านสังคม ด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ

หนังสือ **แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน** เล่มนี้ได้เสนอแนวคิดและวิธีการดำเนินนโยบายด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการแนะแนว หลักสูตรด้านการแนะแนว การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การวางแผนโปรแกรมแนะแนว และการประเมินผล ซึ่งผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และผู้กำหนดนโยบายควรได้ร่วมกันพิจารณาทบทวนเพื่อช่วยให้งานบริการแนะแนวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

แนะแนวการศึกษาและอาชีพ: นโยบายและแนวทางดำเนินงาน